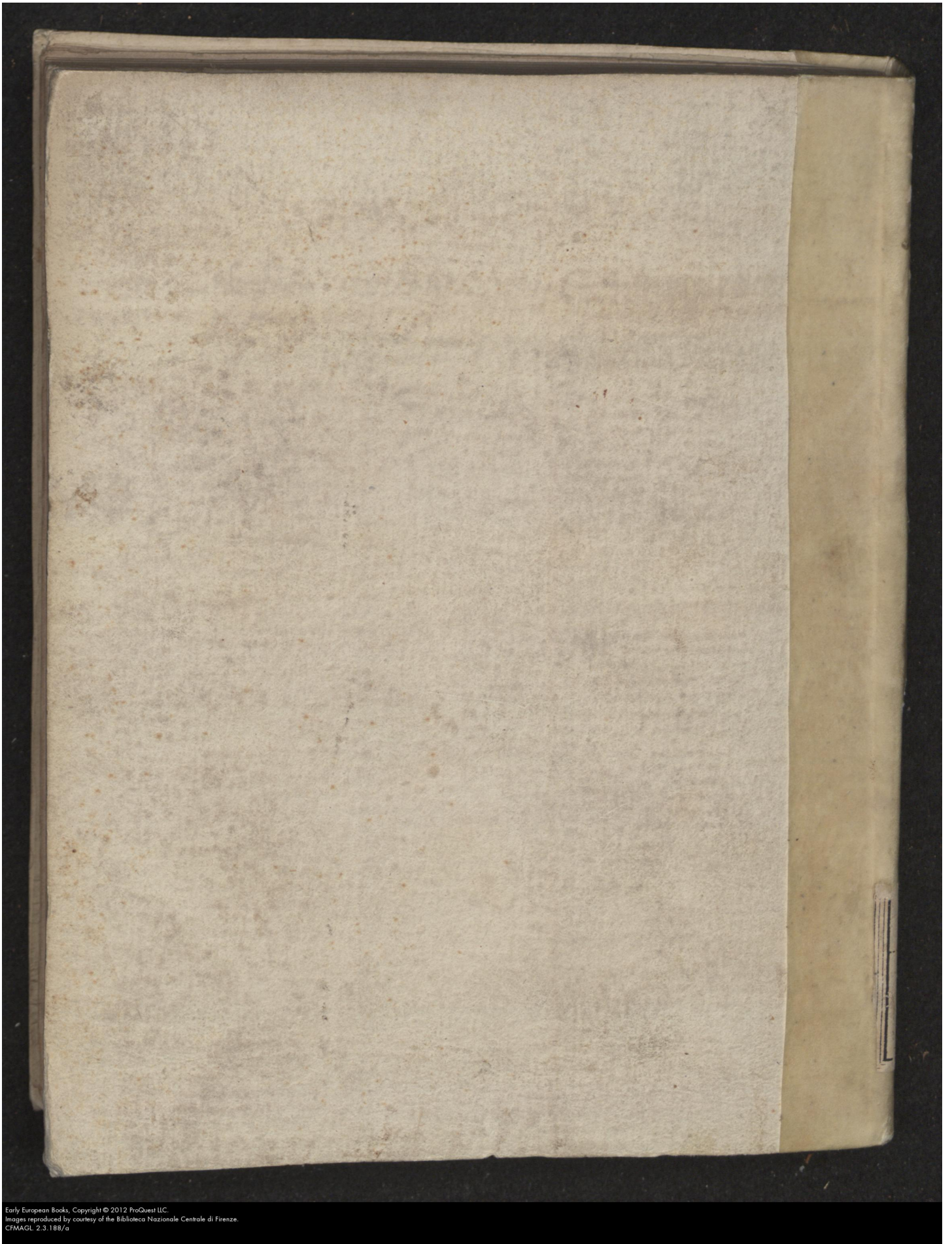
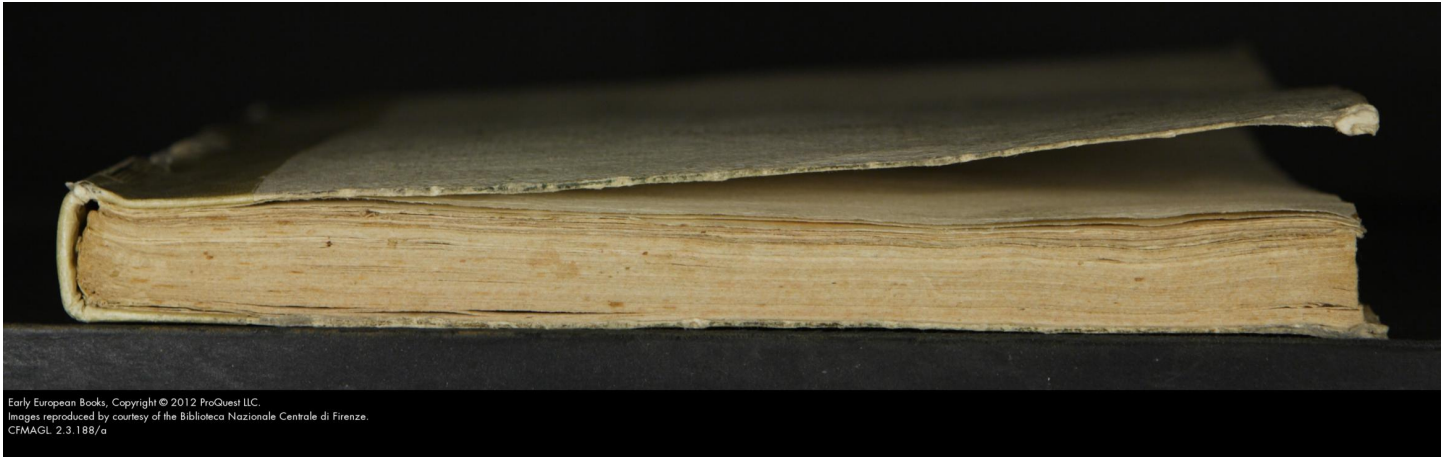

Early European Books. Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.3.189/a

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.3.188/a

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.3.188/a

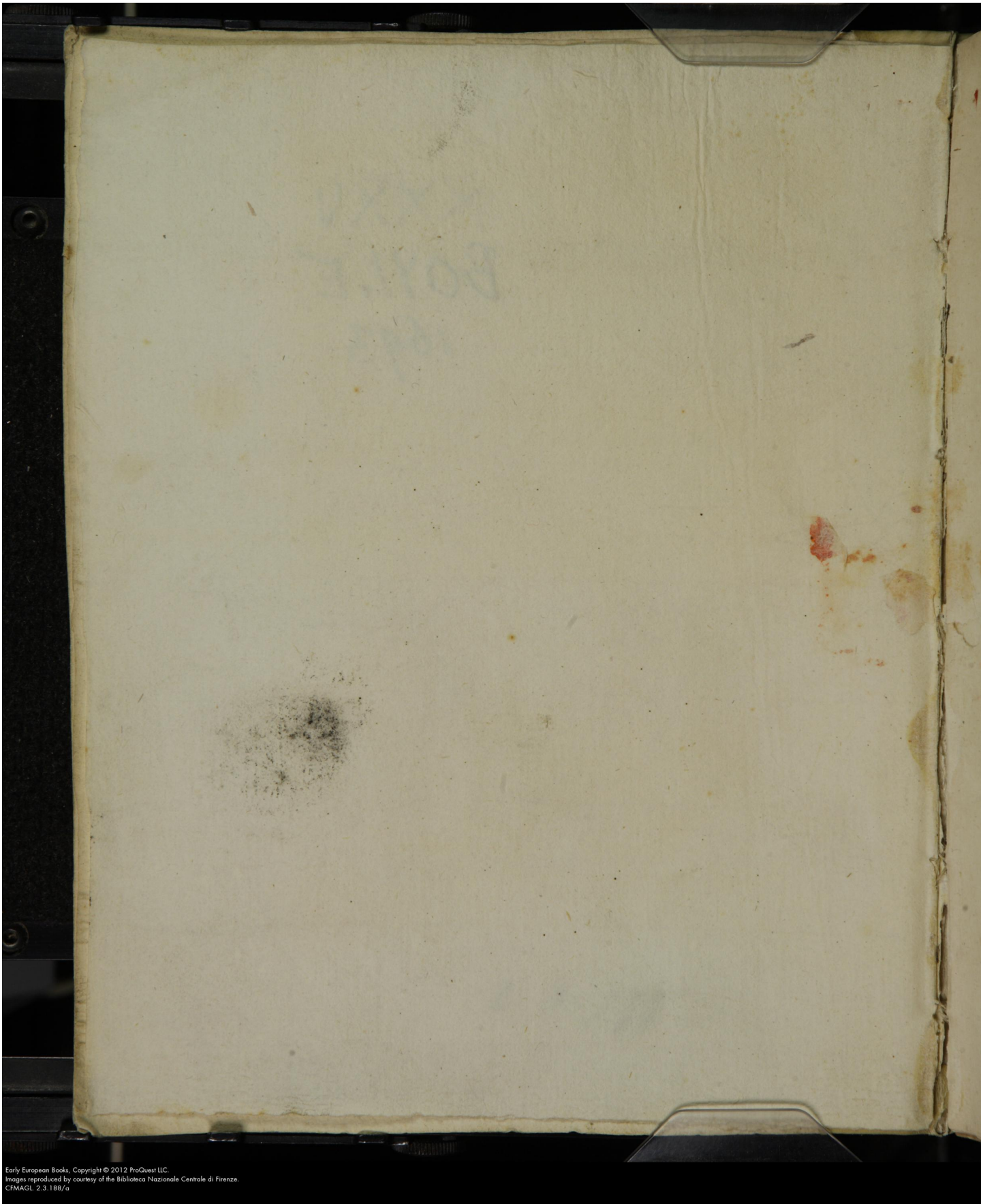

Early European Books. Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CINAQ. 2.3.189/a

2 N.3

2. 3. 188

XXXV.
BOYLE
1693

DE
AMORE SERAPHICO
SEV
DE QVIBVSDAM AD DEI
AMOREM STIMVLIS
ROBERTI BOYLE

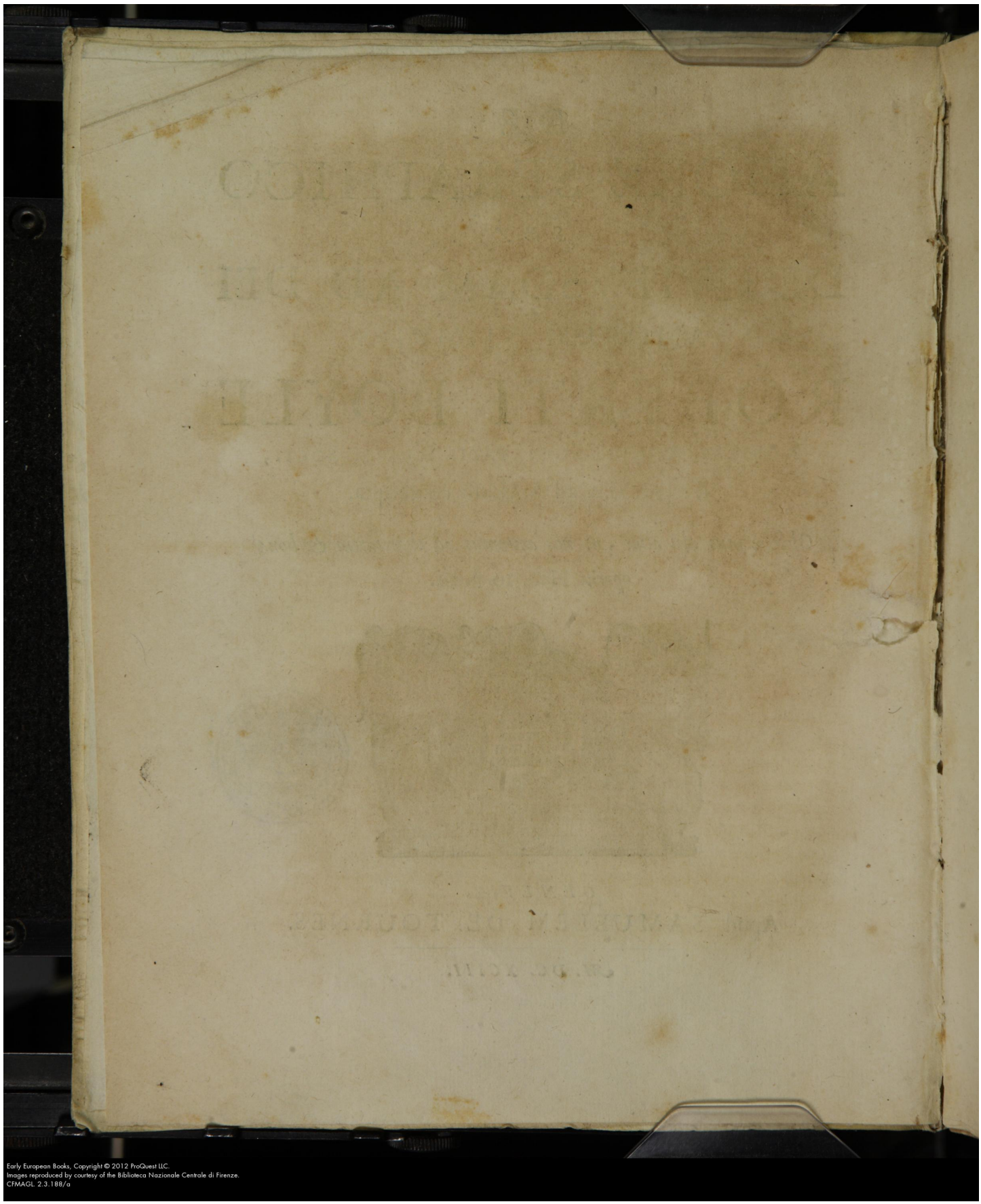
NOBILIS ANGLI, SOCIETATIS REGIÆ SOCII,
EPISTOLA ad Amicum conscripta.

*Observemus alii alios, ut nos acuamus ad charitatem & bona
opera. Heb. 10. v. 24.*

GENEVAE,
Apud SAMUELEM DE TOURNES.

M. DC. XCIII.

AD
COMITISSAM
VARVICENSEM.

HARISSIMA SOROR,

Miraberis fortè, cùm hanc Epistolam totos undecim annos privati tantùm juris esse voluerim, quamvis ut publici facerem & tuis, & aliorum primæ notæ importunis ferè precibus provòcatus fuerim, miraberis inquam eam nunc prodire in lucem, & tuis etiam sub auspiciis. Quocirca cum de his schedis tamdiu, & amicè sollicita hætenus fueris, mearum esse partium judico, ut tui causam stuporis tollam, tibi paucis indicare quid potissimùm me impulerit, ut Epistolam hanc hoc tempore prelo committerem: cum enim ne cogitarem quidem de eadem in lucem edendâ contigit, ut mancum quoddam mutilumque illius exemplar nescio quo infortunio in manus cujusdam cui res erat angusta domi incideret, qui præsentis, quâ premebatur, inopiæ consulturus, pecuniæ illud summâ bibliopolæ vendendum proposuit: sed cum nomine saltem tenuis

* 2

huic

EPISTOLA

huic notus essem, sanè perquam humaniter de tota re certiore me fecit, convenitque postea ipsemet admoniturus duo quoque insuper alia circumferri passim exemplaria quæ haud dubiè prelo brevi committerentur; quod quidem ægrè admodum tuli: Præterquam enim quod quædam Epistolæ publici juris faciendæ oriretur hinc necessitas, & probe nossem, cum alterius omninò indolis, generisque scripturæ me expectarentur, futurum ut hæc minus grata forent multis, quamvis perfectiora essent, quam reipsâ sunt; præter hæc, inquam, oculorum acies quædam in oculis intemperie adeo imminuta erat, tantillūq; temporis argumentis Philosophicis suffurari poteram, ut vix Epistolâ hanc priusquam imprimenda traderetur percurrere possem. Cum tamen mecum ipse perpenderè repositum apud me exemplar reliquis, quæ quidam in lucem emittere voluerunt, & plenius esse & purius à mendis, publicandum illud potiùs censui quàm permittendum, ut aliud surreptitium alienas etiam, aliasque, quàm quas ab auctore traxisset, præ se ferret maculas. Cum itaque id iis commississem quos perspicaciores hujus Regni meritò mirantur, severioremque eorum censuram expetiissem, quibus & quidlibet eradendi copiam feceram: quia tamen rara erat eorum censura, eaque tantum quæ eorum diligentiam indicaret, commendationemque operis mei non merè aulicam ostenderet, Epistolam hanc prelo, ne relectam quidem, permisi: eò quidem faciliùs, quòd non nemo cujus iudicium, pietatemque magnifacio, seriò me seduloque monuerit absque crimine substrahere me Reipublicæ non posse, quod nutriendæ in hominum animis divini amoris flammæ peridoneum ipse sentiebat. Quin etiam ex ipsâ festinatione id me commodi ducturum existimabam, quòd quamvis citiùs libellus hic meus non ederetur, à tenerâ tamen quâ scriptus est, ætate excusationem petere possem, & si quid alicubi minus limatum occurrerit, id iis imputandum foret, qui intactum illud reliquerunt quod permissu meo pro arbitrio expungere poterant. His aliisque rationibus inductus ut hæc schedas publici juris facerem, hæere diu non potui cui eas potissimùm offerrem: cum enim *Lindamorius* ille omnibus absolutus numeris ad quem præcipuè spectabant, fatis cesserit, præcipuam

† *Tractatus quidam ad Philosophiam experimentalem spectantes.*

tu,

DEDICATORIA.

tu, dilectissima Soror, harum paginam imple. In loco illo deliciarum
eujus tu domina jam es*, scripta est hæc Epistola; otium ipsum scri-
bendi tu concessisti; quamlibet tibi priusquam dimissam paginam
ostendi; si quid in eâ peccatum sit nemo te facilius excusarit, ut po-
te quæ omnium optimè nôris quàm variè distractus eam scripse-
rim: ab eo tempore tu me invitare, ac tantum non impellere solebas
ad illius editionem, eoque fortiùs quod hinc non tantum propitiâ
te mihi, meoque huic Scripto cognoscerem, sed etiam quod dissi-
mulato nomine meo honorificam aliorum, nec suspectam de fœtu
hoc meo opinionem obtinueris. Ut verbo dicam totuplici è capite
tibi hæc lucubratiô mea debetur, ut nulli nisi tibi exhibere eam po-
tuerim. Novi equidem, dilectissima Soror, libros non solere adeo
propinquis inscribi, esseque in more positum in Epistolis quas dedi-
catorias dicimus, ut tenuitatem eorum quæ scripsimus profiteamur,
& eos quibus scribimus meritis laudibus extollamus, si præsertim
cuiquam è teneriori sexu scribimus: sed probè nosti me consuetudi-
ni non multum esse devotum. Quare nequaquam mirabere si non
minùs jam huic conformiter agam, quam alias agere solitus fuerim;
cùm enim eo vivamus sæculo quo pauci absque adulatione lauda-
re queunt, necessitatem adulandi aut in leges urbanitatis peccandi de-
vito cùm iis meo offero, quos pro re natâ absque mendacio lauda-
re queo, aut non laudare absque omni in urbanitatem peccato. Neque
enim mendacium exillimem desinere esse peccatum quod Epistolæ
Dedicatoriæ insertum fuerit; quemadmodum olim noxia animalia,
postquam arca illata, noxiâ exuere naturam. Huc accedit quòd libri
qui de rebus piis agunt, minùs grati sint iis qui magis illorum monitis
indigent, quàm qui minùs. Quod ad hanc, quam tibi exhibeo, Disser-
tationem attinet, meam de eâ opinionem inde quis conjecerit, quod
eam tandiu mihi & privatam servarim. Quia tamen utin re Medicâ,
Medici & Medicamenti fama, ita in libris pietatem spectantibus, qui
quædam animi medicamenta continent, conceptâ de opere, & Scri-
ptore opinione inducimur ut præscriptiones attentius observemus;
Unde fit ut plus inde utilitatis percipiamus. Propterea nihil dicam in
extenuationem hujus operis quod praxim potiùs lectorum, quàm

* *Letæ* videlicet;

EPISTOLA DEDICATORIA.

veniam ambit; neq; moleste feram in publicos hominum Coetus eodem illud favore admitti, quo in privata haectenus musæa admissum est. Superest jam, dilectissima Soror, quod tamen minimè à te expectari scio, licet illud pro more lector expectet, ut tuo hanc Epistolam encomio absolvam: tam enim insolitum est in Epistolis Dedicatoriis laudes omittere, quam iisdem fidem adhibere. Quamvis autem & meo tui eulogio & ipse crederem, & alii etiam haud dubiè qui te norint, credituri forent; attamen præterquam quòd consanguinitatem nostram, amicitiamq; id Scriptionis genus minimè dece-
ret, tuâ præterea modestiâ, pietateque vel hoc nomine id rejiceretur, quòd panegyrica dedicatio non futura esset idonea ad hoc argumentum introductio. Ipso itaque thematis hujusce genio, atque virtutis tuæ austeritate amicitiaque nostræ præscripto prohibeor ne aliter te laudem quam si manifestum fecero, etiam in Epistolâ Dedicatoriâ abstinere me posse, te non invitâ, ab omni tui laude. Jam si quis petierit cur etiam non abstineam ab inscribendâ tibi hanc Epistolâ? in promptu ratio est, quòd hanc lubens opportunitatem arripuerim palam profitendi, quia id mihi honoris contigit, ut & frater tuus sim, & amicus, hoc ipsum me inter primos scelicitatis meæ titulos meritò numerare: cum præsertim ipsamet perquam humaniter asseras consanguinitatem nostram occasionem potius fuisse quam fundamentum amicitia nostræ: cui ne unquam desim, absque verborum exquisitorum blandimentis, *Tui,*

CHARISSIMA SOROR,

*Amantissimus semper ero Frater, servusque
Obsequentissimus*

ROBERTUS BOYLE.

PRÆVIA QUÆDAM
AD LECTOREM
Monita,

Prout aliquot ab annis Scripta fuere, cùm hanc Epistolam Viri
quidam eruditi inspecturi erant.

Tiis obviam eatur dubiis, qua hanc dissertationem legentibus occurrere possent, tria, quatuorve. pramonitum Lectorem velim.

I. *Quantis pauci adeo Nobilium, præsertim juniorum, gravioribus animis studiis hoc saculo excolant, ut incongruè admodum quedam sequentis dissertationis ad juniora Nobilem conscripta videri possint: cum tamen is, cui ea offeruntur, plerasque Europa regiones peragravit, & linguas didicerit, & ingenuas artes; nihil hic à ratione alieni, aut incongrui commissum putem.*

II. *Hæc Epistola postrema aliarum plurimarum erat qua amorem profitebantur, propugnabant, celebrabantque; qua receptam amoris declarandi methodum exponebant, defendebant, & oppugnabant; qua constantiam, inconstantiamque amoris impugnabant, & oppugnabant; qua amorem Platonicum describebant, & commendabant; quaque remedium amoris multis proponebant; que denique, ut verbo dicam, varias de amore controversas methodo argumentorum varietati genioque, & principiis suppositorum Scriptorum congruè discuteret: hi tamen omnes tractatuli in gratiam pulcherrima cujusdam Domina conscripti, quanquam nihil modestia, aut pudori contrarium continerent, non habisunt ab authore adeo graves ut aut solitarii in lucem ederentur, aut huic juncti dissertationi, in qua suas author opiniones exposuit, quemadmodum in tractatibus præmemoratis aliorum exposuerat.*

III. *Hanc dissertationem alia comitatura erant qua proprietates, mæneraque Amoris Scraphici multis exposuisset: sed prius quàm hanc author absolvisset,*

MONITIŌ AD LECTOREM.

ſotuiſſet, caſu incidi in librum quemdam Gallicum^a qui licet nihil eorum de quibus diſſeruerat attingeret, multa tamen ab ipſo designata præoccuparet, præcipuaque meditationum designatarum argumenta peritè exponeret. Quare verebatur, ne injuriam ſibi, aut Lectori faceret, ſi aut notionum non ſuarum transcriptor evaderet, aut optimos circa thema ſuum conceptus præexmitteret, ut qui minoris momenti forent, abſque omni ſuſpitione ipſius haberentur.

IV. Hæc Epistoſa, quod raptim, & abruptim, variaque inter negotia, neque ibi ubi librorum eſſet copia conſcripta foret, eruditorum cenſura, Theologorum maxime libere permittitur; quos author rogat, ut ſibi perſuadere velint, ſi quid hic peccati offenderint, illud minime fuiſſe intentum: quod ſimul ac maniſeſtum fecerint, retractare paratus erit; cum Dei ope nulli nota veritati reſiſtere velit, ut dicere ſemper poſſit, errare poſſum, hæreticus eſſe nolo; utque lubens aliorum cenſuram admiſſurus eſt, ita hanc à Lectoribus gratiam ſperat ut cum privatam tantum Epistoſam conſcriberet, conſuetos huiſcemodi ſcriptionum defectus condonent. Vulgatas temporum leges tranſgredi ſe poſſe putavit; cum præſertim de æternitate, qua hæc non admittit, ageret. Liberioribus circa amorem, & conſuetæ ipſius objectæ locutiones excuſandas putat, quod hæc exigeret ſcopus ipſi circa^b Lindamorium propoſitus, licet eum, quod tamen fecit, non detexiſſet. Erroneas plerumque vulgi traditiones, ex quibus ſimilitudines ſuas ducit, non ſibi adoptat; privilegio enim plerorumque Scriptorum atque eruditorum etiam utendum ſibi putat qui populares ſcriptiones allegoriis illuſtrant, ac comparationibus à populari traditione ductis. Quod autem ad locos quosdam communes, attinet, quos author ob diſſertationis methodum declinare nequivit, ex ipſo ſcribendi modo facile Lector collegerit, hæc enim uti non ut viatores viâ publicâ utuntur, ſed ut venatores; Ubi enim viatores viam regiam ſemel ingreſſi ſunt, in eâ perſeverant, ſed venatores aut eam ſtatim prætergrediuntur, aut tandiu tantum eâdem incedunt, quamdiu neceſſarium, commodumque ad prædæ inſecutionem fore putant. Denique ſi quædam huiſce Epistoſe, circa initium maxime, locutiones ſcopi ipſius gravitati minus congruæ videantur, confidit author graves ſat, ſeriasque cenſendas, ſiquis animadvertat hæc in liberiori Epistoſe parte tantum occurrere, rationemque Scribentis habeat, qui junior erat, dum hæc in Nobilis coætanei gratiam exararet.

^a l'Amour Divin de Monsieur du Moulin. ^b In dedicatione Epistoſarum præmemoratarum ad Dominam. T. J.

AMOR

AMOR SERAPHICUS
SEU
QUIDAM DIVINI AMORIS
STIMULI.

ARISSIME LINDAMORI,

Non absque summâ animi voluptate ex ipsâ famâ testibusque longe magis fide dignis didici remissiore Hermiones erga te amore remissam esse, ac prorsus dimissam febrem illam quam emicantes ex ipsius oculis radii incenderant; atque quod lubens audio, ubi te destinatum animadvertisti ut ostenderes, quanta ipsius oculi miracula patrare possent, tenestive omnino tecum ipse decrevisti tuo ipsiusmet comprobare exemplo, quid ratio potius, quam quid amor posset; ac proinde fastuosa Phyllidis tua, spes eluisse diceris; suis enim illa te illecebris propalam irretiendum sperabat quamvis mutata ipsa, tuique libera amoretuum in se amorem & irritum redderet, & immeritum. Optarim equidem ab hoc te morbo ratione potius, quam indignatione liberatum, ne ipsa libertatis tua origo ignobilior foret. At cum impermixtis, purisque frui gaudiis, hic mortalibus non liceat, est sane cur tibi gratuler, læterque plurimum hoc etiam te modo ad te ipsum, pristinumque statum rediisse. Ut enim Galli vero perquam similiter dicunt, *les plus*

A

conrtes

courtes folies sont les meilleures, & quia libertas nullo modo boni naturæ spoliari potest, ego quidem cum illius vices minimè miserari soleam: qui amisâ *Phyllide* se sibi ipsum servat, ac restituit, ita omnino sentio *Hermionem* præter mentem, quid tibi reipsâ pergratum præstitisse, tuoque melius respondisse amori, tui tibi ipsi restitutione, quam si cor suum, tuo, ut ita loquar permutasset. Sed tua mihi libertas non mediocrem parit hoc etiam nomine lætitiâ quod dignis fide testibus acceperim eam mihi quoque aliquatenus deberi, cum propositis à me rationibus ad eam saltem desiderandam sis impulsus: neque enim necesse est ut hoc loco tibi dicam nihil me vehementius cupere, quam ut optato fruatur exitu quoties tui quidpiam causâ aggredior: Sed quia nullum par voluntati præstare tibi obsequium queo, nullum tamen exiguum possum si comparetur voluptati mihi inde resultanti, quod ullum omnino tibi præstiterim. Atque hæc ex ratiocinationum mearum successu lætitiâ non parum hinc augetur quod præter spem victoriâ obtinuerim; vix enim eum rei eventum sperabam, quæque dixi, non tam victoriâ spe certâ dixi quàm ne quem lapidem immotum relinquerem: te enim ad speranda etiam majora spe meâ excitandum putavi, instar supremi exercitûs Ducis qui quantumvis de prælii successu dubitet, apertis orationibus certam militibus victoriâ pollicetur eo consilio ut id futurum ipsi sibi persuadeant, de quo interim ipsemet dubius hæret: quamvis enim conarer tibi persuadere, cum ratio passionum nata domina sit, licet hæ nimia ipsius lenitate aut negligentia imperium interdum usurpent, eam tamen nativis eò usque nunquam destitui viribus, ut imperium quoties ipsa voluerit resumere non possit, & quamvis libenter tibi inculcarem inchoatam indignatione victoriâ tam facile plenam obtineri posse, quam facile est velle; quamvis inquam hæc omnia ita se haberent, tantum non mihi persuaseram amantem suscipere curandum, & amare idem esse infirmitatis, & insaniam genus. Utque ut ingenuè tecum, *Lindamori*, agam nonnulla obtentam à te libertatem comitantur, quæ in causâ sunt cur verear, ne rursus in servitutem incidas, priusque tantum amoris tui idolum deserueris, cum interim ipsam ad amandum animi propensionem non deposueris. Scio equidem ab homine, qui, quod nullis hæcenus Cupidinis telis læsus fuerit, eum dicitur tenere, ac severius habere, expectari ut Satyris quibusdam homines ab ejus servitute deterreat: atque ingenuè, *Lindamori*, fatebor me aliquando hoc super argumento ea scripsisse quæ, quâ fruerer libertate sat indicarent, eoque omni ope contendisse ut iis oculos aperirem qui licet ad rationis usum nati, adeo eadem abuterentur, ut passionis prædominio duram servire se servitutem gloriæ ducerent, beatitudinemque suam, vel infortunium à mulierculæ arbitrio pendere existimarent: quæ quidem omnia liberiùs mihi eloqui licebat, quòd, cum

in

in aliis tantum amoris tormina expertus essem, quæ in eum declamarem, rationi, non vindictæ ascribi deberent. At *Lindamori* quanquam insolitâ quorundam hominum insaniam impulsus fuerim ut eos risu, Satyrâque exciperem, amorem tamen nisi aut nimium, aut inordinatum non adeo odi ut facatis coloribus nobilissimam animæ passionem tanquam teterrimum ejusdem morbum depingere tibi velim.

SECTIO I.

Vehementius amare eam quam ducturus es in uxorem non licet tantum sed etiam expedit, cum id necessarium videatur ut ea constanter ametur, cui uni amor noster promissus est: limites enim nisi à seipso non patitur sibi præscribi amor: ii enim fere tantum nullius nisi uxoris legitimæ amore incenduntur, qui ante contractum matrimonium reipsa amârunt. Cum itaque viri sapientis conjugium is comitari amor debeat qui sapientis ei nomen relinquat, moderatum tamen amorem, ne qua matrimonio in juria fiat damnare non ausim, matrimonio inquam quod facilius aliis permitterem, quam ipse contraherem: quis enim graviore censurâ notet, ac quasi nulli necessarium illud vitæ genus, sine quo etiam in Paradiso hominum primus beatus esse nequit? Hinc liquidò, *Lindamori*, liquet, non quemlibet indiscriminatim rejici à me amorem; sed eò tantum me conitti ut quidpiam summè verum tibi inculcem. Illud autem ita se habet, apud Judeos peculiaria quædam odorifera erant unguenta quibus & seipso, & consanguineos inungere licebat, sed aliud quoque peculiare quoddam ac pretiosum unguentum apud illos extabat rebus tantum divinis inpendendum, hoc alium in finem uti nefas erat: ita ordinatus quidem est, & legitimus in amicum, in *Phyllidem*, in uxorem amor: sed quidam pariter est altioris, ordinis & quasi heroicus, qui uni debetur. Uxor proba suos maritique consanguineos amare dicitur, quamvis & ipsum toto corde verè amare possit, quia peculiarem ei, quem nulli, debet amorem: ita Christiana, piaque anima, huic præcepto, *Deum suum ex toto corde amabis*, facere poterit satis, quamvis aliud etiam quid simul amet, modo plus nihil amet. Porrò summus ille in Deum amor oritur ex vehementissimo cordis in eum affectu, summæque ab eodem dependentiâ. Eo reipsa incendimur quoties minimam vel in speciem illius offensam pertimescimus, & quæ illius sunt, diligentius quam nostra curamus, certi interim beatos nos fore si ejus amicitiam possideamus, miserosque si indignationi obnoxii simus, adeo ut hæc una nos infelices, illa sola beatos nos facere queat.

Quotiescumque quæpiam illarum proprietatum in passione quæpiam elucescit; hanc si Deo consecramus, neque Deo injuriam, neque nobis metipsis inferre possumus: tam nobilis passio ob ipsam excellentiam, no-

bilitatemque Deo uni debetur: quemadmodum in quibusdam regnis ac præsertim hinc in Angliâ, licet vilioris metalli venæ ad Dominum loci pertineant, perfectiora tamen metalla, aurum putà, & argentum lex vel ipsum ob pretium Regi adjudicat.

Peculiari hac amoris notione facile poteris *Lindamori* indefinitas hac in disertatione obvias passim locutiones interpretari; huncque amorem *Seraphicum* voco, non ullo verborum grandium studio, at, si Romani Theologi cœlestem exercitum rectè dividant, mutuatus hoc nomen à nobilissimis illis cœlestis Hierarchiæ Spiritibus, quorum nomen flammæ eos esse naturæ indicat. Quò autem hæ flammæ ascendant Propheta visio^b sat ostendit, ad Deum scilicet inflammantem divini amoris igne. Atque equidem ita omnino sentio, *Lindamori*, Seraphico eo te faciliùs amore urendum quòd ejus ope & rivalis, & amicus beatis illis Spiritibus futurus sis: si præsertim à generosissimi illius adolescentis alienus non sis mundi domitoris indole, qui ludis in Olympicis currere noluit quod deessent Monarchæ quibuscum curreret.

Sed forte longiùs æquo digressus sum cum paucis tibi indicare potuerim non me hoc in scripto in amorem generatim spectatum dicturum, aut mulierum fragilitatem descripturum: ut enim cum juniores amantes è quorum tu numero, *Lindamori*, es, amoris sui prodigi sunt, eorum amici ejus quod Italus ille ait, sat gnari

*Honestà contra amore
E troppo frate schermo
In giovinetto cuore.*

eos aut conjugio ad sobrietatem retrahunt, aut ad eas saltem eorum corda convertunt, quæ illorum affectus aut detinere, aut legitimos reddere queunt; ita omni ope jam conabor ne ea deinceps ames, quæ tam syncerum purumque cujusmodi tuum animadverti, amorem promerita non sunt, sed ut ad verum tantum *passionis* objectum te convertas, quo nullum sit nobilius, quo nullum cumulatiùs possessum bect. Cum enim *Lindamori*, hætenus eò omnes ingenii nervos contenderim ut oculos aperires, nunc quo maxime spectaculo delectari magis te oporteat, pro virili docebo; sat enim intelligo altiores in anima tua, *Lindamori*, egisse amorem radices, quàm ut evelli possit, aut debeat.

Eum itaque extinguere non conabor, sed mutato, nobiliorem, objecto reddere: translatum quidem ab Hermione optabam non ut destruerem, sed ut transfigurarem: eum enim amorem, qui solo objecto à Seraphico dis-

^a Nomen Seraphim Hebræicum oritur à radice *Saraph*, quæ *flammare*, aut *urere* sonat: unde Num. 21. 6. perniciofa illa animalia quæ traductores Anglici igneos serpentes vocant, dicuntur in Originali textu, *Hannechasim hasseraphim*.

^b *Isa.*, 6. 2. 3.

crepat;

crepat, nollem communi hominum vulgariū fato definere, sed immortalē potiùs evadere, *Enochi* instar, *Eliæque* qui in cœlum translati vivi è vivis exceſſerunt.

SECTIO II.

HActenus dictis, à tuo, *Lindamori*, errore in securiorem jam reditus es tramitem: cordis enim tui aberrationem atque ad aliena indignaque homine libero objecta propensionem indicavi; quòd operam me perdere non animadvertam ulteriori spe successus progrediar, memorque verissimi illius cujusdam è Patribus dicti, *nemo aliquem amat, quem non vult esse meliorem*, summopere contendam ut passio tua ei adherescat objecto, cujus seria attentaque contemplatio inflictas à mortali quacumque pulchritudine plagas faciliùs curet, quam serpentis olim præalto trunco impositi aspectus vulnera ab ignitis serpentibus inflicta curabat. Cum enim constans exterioris pulchritudinis aspectus, quamvis eandem semper faciem intueamur, amorem tantâ violentiâ accendat, quod Græci sat lepidè his verbis insinuant, *ὅτι τὸ ὁρᾶν γίνεται τὸ ἐρᾶν*, quantò majore in Deum affectu effervescemus, in quo licet fulgentissimo plura semper ac plura, quæ mirère, detecturi sumus? Unde Deum Angeli omnium perfectissimè amant de quibus ita Christus, *semper vident faciem patris mei qui in cœlis est*, iique beatissimi, quorum beatitudo in eo sita est, quod *Agnum sequantur quocumque ierit*: quid quod mulieribus impermixti perhibentur, ut inde intelligamus clarissimam illam Dei visionem, qui passionis ipsorum objectum erat, non fuisse ejusdem causam, sed præmium, ac mercedem, eosque dum inter mortales degerent, eadem prorsus, quam tibi propono, contemplatione, ut Moſis verbis utar, vidisse quodammodo eum *qui invisibilis est*, quem semel contemplati caducam omnem pulchritudinem oculis non minùs irretortis dispiciebant quàm aquila à solis intuitu noctilucam.

SECTIO III.

UTte, *Lindamori*, altissimi hujus objecti incendam amore, quæcumque dicta sunt ut priori te servituti subtraheres, & quæcumque ad detegendam profani amoris turpitudinem dici queunt, accipi tantùm à te velim quasi quædam prævia quorum ope libera mens de objecto tibi à me proponendo judicare possit. Atque hæc maximè methòdo quodvis tibi præjudicium subtrahemus, cum hac in re Platonicos imitemur, qui quædam præmittebant virtutes, quas apto sat vocabulo,

a Num. c. 21. v. 9. b Matth. 18. 20. c Revel. 14. 4. d Hebr. 11. 27.

purgativum dicebant, quibus mens ad sublimiores veritates paulatim disponeretur. Ita Medici, quò visum acutiorem reddant, caput cathartico evacuare solent, ut sic oculus noxiis humoribus liber objecta sibi distinctè discernere possit; atque eum equidem amorem persuadere plurimum augeant, objecti inquam quod nullo meliùs quam rationis clarissimo lumine intueri quis poterit. Nosti haud dubiè ingeniosa istius puellæ dictum quæ præter intellectum laudabiles omnes amassis suis apprecabatur, quod inquebat, hoc si pollerent, amare me illico desinerent. Sed quod, amori tuo, *Lindamori*, objectum propono ejusmodi non est: neque enim necesse fuerit ut aliorum, quæ amari possunt, vilitatem exaggerem, ut in hujus te amorem rapiam: illustrior enim est Creator quam ut creaturarum oppositione illucescat: priusquam illæ forent, summè amabilis in se ipso is erat: neque quòd passionem illam, quam *Amorem* dicimus nobis ingenuerit, minùs propterea idoneus est qui ejusdem objectum fiat. Amare Deum idcirco tantum quod quosdam in *Amasia* defectus offendas deformitas est major eà obquam eam derelinquis: idemque est in amorem Seraphicum peccatum quod hominis Persarum religione, (hæc enim ut ab oculatis testibus accepi etiamnum in *oriente* extat) professi foret, qui propter Lunæ maculas Solem adoraret. Hermionem, vel ob nobilissimos ejusdem propinquos non possum non honorare plurimum, eamque vel inter primas eminere inde conjicio quod suis te nuper illecebris irretierit, & quamvis jam Phyllidis tuæ titulo inconstantia suâ exciderit, quæ tamen hunc ipsi conciliare dotes, adeo meam ipsi ut & aliorum benevolentiam conciliarunt ut jam ægrè feram eam desuisse esse quod prius fuerat. Quocirca quidquid contra eam mihi deinceps exciderit, de eâ tantum intelligendum ut erat, vel esse poterit, *Seraphico* quem in te accendi velim, *amori* obex. Quod ut certiore successu fiat monendus es Deum summam amoris tui extasim mereri, quamvis eum Hermione admisisset, aut non rejecisset. Fuerit enim non tantum tam formosa quam ipse tecum reputabas, sed tam constans etiam quam optabas, ceteraque omnes ipsius dotes colligantur; Deo tamen infinitis partibus inferior futura rivalis erat. Atque in ipsâ etiam fruitione quantumvis tuæ respondisset passioni, non eam tamen omnem promerita fuisset. Angeli qui mulierum nec fraudes, nec severitatem experti sunt unquam, Conditorum suum omnium maximè amant: atque is, quem Johannes^a adorare voluit, non passus est se adorari, ut solum Deum supremo cultu prosequamur. Annon, *Lindamori* formosam Hermionem existimasses, quamvis nullius oppositione Mauri pulchrior evasisset, annon tum deformitas tam ignota, quam ingrata huic sexui fuisset? Ita tamen, fa-

a Rev. 22. 4. & 19. 1.

teor,

teor, constituti sumus, ut quemadmodum Israelitæ servitute Ægypti-
câ cogendi erant ad regressum in terram Canaan, haud aliter Amasia-
rum contemptu, aut neglectu saepe fit ut amantes ad pulchritudinem
illam semper novam, semper antiquam confugiant, eique liberi jam
inferiorum creaturarum amore suavissimè adhærescant. Fuerint itaque
Hermiones defectus occasio tibi quædam *Seraphici amoris* excellentiam
propius contemplandi, sed cur ei te de voveris præcipuam fuisse caus-
sam minimè admittendum est. Deus enim illius objectum pro vili ha-
beretur si confugium tantum elanguidæ extinctæque passionis foret, cum
interim peculiari perfectionum suarum eminentiâ, summè vividum, ac
ferventissimum hominum amorem requirat. Neque necesse est compa-
rari Deum evanidis quibuscumque & caducis objectis ut nostra in eum
pietas exardescat: nihil enim inde ipsi pulchritudinis utpote summè in
se pulchro, & amabili accrescit. Fateor equidem quædam primarias
mulieres mihi quoque peculiariter notas iis donatas esse à naturâ do-
tibus quæ totum sexum nobilitarent: earum tamen dotes illius perfe-
ctionibus, cujus dona sunt, collatæ evanescent prorsus, ac longe magis
inconspicue sunt quam languidiores vulgariarum hominum virtutes; ut
orto sole, & splendida quæ Hemispherium nostrum exornant sydera, &
obscuriores umbræ evanescent. Ac proinde non abs re fuerit hîc te,
Lindamori, admonere, quamvis variorum Dei attributorum divinâ bo-
nitate creaturæ participes sint, *Scripturas* tamen tantum interponere
discrimen perfectiones inter homini ascriptas, eademque in Deo spe-
ctatas, ut res creatæ hæc sibi attributa nullâ ratione arrogare possint,
quia modo ea possident adeo infra Divinum ea possidenti modum. Huc
spectat quod Christus dixit cuiuspiam qui hominem eum ratus, bonum
vocabat, *a Cur bonum me vocas? nemo bonus nisi solus Deus?* Ita Divus
Paulus Deum vocat, aut Christum *b solum Dynastam*: licet terra va-
rios inter Dynastas distributa sit: atque etiam pius Eunuchus *in Acti-
bus*, *c depositique potentes* à beatâ Virgine in ipsius Cantico commemo-
rati, in originali textu *d dicantur Dynastæ, seu Potentatus*: ita quam-
vis virgines sapientes sint, non minùs quam fatuæ, *e dicatque Christus
filios mundi prudentiores esse in generatione suâ filiis lucis^f*; attamen
Divus Paulus conditorem suum solum sapientem vocat *g* atque alibi,
eum *qui solus habet immortalitatem*, licet tum animæ humanæ, tum An-
geli immortales sint: modo adeo speciali, atque ut ita dicam incom-
municabili superior Dei natura eas ipsas possidet dotes quas pro ge-
nio Boni sui semper diffusivi inter creaturas distribuit. Eo majore stu-
dio tuum, *Lindamori*, amorem in pietatem seu amorem Seraphicum
converterem, quod passionem tuam nullis circumscribi posse limitibus

*a Mat. 19. 16-19. b 2. Tim. 6. 15. c Act. 8. 17. d Luc. 1. 52. e Matt. 25. 5.
f Luc. 16. 8. g 1. Tim. 1. 17.*

AMOR SERAPHICUS.

⁸ animadverterim. Pauci igitur magis indigent, aut merentur ejusmodi amoris objectum quod nimis magnum esse nequeat. Ejusmodi autem Deus est qui ob summas perfectiones suas nimium amari nequit. Aliæ passionēs, fluviorum instar gratiores sunt, cum solitis sese limitibus continent, sed *Seraphici amoris*, ut Nili, ipsæ etiam inundationes magis placent: Noster in perituram pulchritudinem amor nobis ipsis similis est. Si statura nostra quandam forte molem excedat, monstra sumus: at pietas instar adamantis est omnis maculæ expertis, moles ipsa tum pretium, tum pulchritudinem adauget. Deum ex omnibus animæ viribus amare præcipua est tum *Legis* tum *Evangelii* lex, ut quæ reliquas omnes complectatur: Nec plura à nobis exiguntur, quia nihil quod exigatur, superest; tam nobilis enim adeo indolis pietas est, ut defectus in eâ quidem, excessus reperiri nullus queat; mediocritas enim quæ ab extremis removet, necessariam aliarum passionum excellentiam indicat, hujus verò imperfectionem, ac defectum. Aut certè si mediocritate *passiones* aliæ virtutes evadunt, hujusce amoris mediocritas in ejusdem illimitatione consistere debet, cum hæc maximè virtus fiat. Vir secundum cor Dei suum in Deum amorem ipso sitis ardore exprimit a eâque siti quæ languidum cor, quod *Naturalista* sic cum valde quid esse observant †, desiderio refrigerantium illarum aquarum conficiat: *Ipsa* inquit ^b *anima me Deum sitit*. Porro quis nesciat tantam esse sitis violentiam ut non multum miremur Regemillum frigidæ potu regnum vendidisse; solâ enim fruitione siti fieri satis potest: Indiarum opes sitientis ardorem non extinguere si earum dominus eo torqueretur appetitu qui potu tantum sedari possit: quodque ad rem nostram etiam facit, sitis, ut ferè aliis in rebus non contingit, adeo tempore non imminuitur, ut violentior in momenta evadat. Idem Propheta Regius zelo domus Dei non tantum inflammari se, sed quasi devorari ait: doletque plurimum quod eodem alii zelo non incendantur. *Intuebar* inquit ^c *transgressores, & incemui quod verbum tuum non custodirent: quin etiam insuper addit aquarum rivulos ex oculis suis fluxisse quod legem tuam Domine non servarent* ^d. Atque ut manifestum faceret quantum summâ hac amoris illimitati teneritudine eos odisset aut amaret, quos Dei amicos, aut hostes crederet, in hæc verba mentem aperit ^e *oculi*, inquit, *mei super fideles terra, ut mecum habitent: qui perfectus ambulat in viâ serviet mihi*: ^f *Annon eos Domine odi, qui oderint te? annon affligunt me qui insurgunt adversum te? odio perfecto odi eos, & inimicos meos reputavi*. Hoc ferè ardore pius Propheta conditorem suum amabat; quem tamen adeo remissum, imparemque Deo sentiebat, ut non tantum suas omnes facultates ad Dei laudem excitaret: ^g *Benedic Domino, anima*

† *Cervina caro secca est* &c. Sennert. de Alimentor. facultatib. a Ps. 42.1. b ver. 2. c Ps. 119. 153. d ibi. v. 136. e Ps. 101. 6. f Ps. 139. 21. 22. g Ps. 103. 2.

mea,

mea, & quicquid in me est, benedicat nomini sancto eius: Sed omnes etiam sanctos ad idem officium persolvendum invitaret, h diligite Dominum omnes Sancti eius, & rursus laudate Dominum omnes gentes, laudate Dominum omnes populi: quicquod ipsos etiam Angelos, aliosque Dei exercitus ad idem munus hortatur: concluditque dentum Psalmorum librum his verbis, quicquid spirat, Deum laudet.

SECTIO IV.

NEquae dictorum vim quidquam imminuit quod nimiam etiam pii quidam in quibusdam pietatem reprehenderint: excessu enim amoris non peccabant, sed a prudentiae regimine aberrabant. Nostrum in Deum amorem dirigere debet non nostra ipsorum, sed revelata Dei voluntas; ut enim Christus ait, *si amas me serva mandata mea*. Quare nimium nos esse interdum pios nihil vetat, non quod amor noster Seraphicus solitariè spectatus nimium fervidus esse queat, sed quia cum varia sint amoris officia, peculiarem quodlibet ardorem requirit qui nimius esse poterit, si in causa fuerit cur necessarium quodpiam munus negligamus. Nequaquam par est nos, ut multi solent, de quorum errore alibi fuis, geminas legis tabulas sibi invicem impactas diffingere: sed Deum toto corde ita diligere debemus, ut proximos sicut nos metipsum diligamus. Nosti, quid Christus Phariseis dixerit qui decimas persolvebant, iudicium verò, misericordiam, & fidem majoris momenti negligebant: *haec oportuit facere & illa non omittere*. Atque tantus hic *Lindamori* in quaedam pietatis officia ardor ut perfunctoriè tantum alia quae minus sapiunt, obeamus, nescio quem in piis etiam viris quasi morbum gignit, non absimilem puerorum Rachetidi quam docti quidam medici ab inaequali partium nutritione proficisci aiunt: licet enim nulla corporis pars nimium suscipiat alimentum, quaedam alimenti plus admittunt quam natura requirat, quaedam minus, unde partium omnium irregularis oritur proportio. Patet itaque hinc, *Lindamori*, nequaquam ex dictis concludi posse Deum nimium aliquando a nobis amari, sed contingere tantum interdum ut hoc vel illo modo nimium amemus: dum *domos hasce luteas*, ut loquitur *Jobus* *b incolimus* multa sunt quae non minore pietatis affectu peragere nos oportet, quam ea quae propius Deum spectant, ut Paulus docet liberos inter, ac conjugatos discrimen intercedere, *c cum liberi, seu caelibes liberius, Deo vacare possint, conjugati contra distrahantur, ut Adami ipsius affectus Conditorem suum inter & costam, hoc est uxorem. Cum autem directa, nostri in Deum amoris expressio nulli alii opponitur officio, tunc omnis excessus periculum abest. Licet preces nimium proluxae esse queant, jeju-*

h Ps. 117. 1.

a Mat. 23.

b Job. 4. 19.

c 1. Cor. 7. 32. 33. 34.

B

niaque

niaque etiam nimum diuturna; Christus integram noctem orationi, & quadraginta ipsos dies absque ullo excessu impendere poterat, cum alia mediatoris munera non inde impedirentur, sed promoverentur potius: atque ita Elia diu jejunare licuit^d cum eo non ita frangeretur, ut montem Dei conscendere non posset: Et quamvis iusti in hoc sublunari orbe suum in Deum amorem remotiore quodam modo media inter negotia, dum concredito sibi talento utuntur, exprimere debeant; cum tamen aliò translati variis erga oppressos, propinquosque officiis, quæ hic negligi nefas, non amplius distinentur, jam absque ullo devotionis excessu non tempus tantum, sed & æternitatem ipsam Deo consecrare poterunt, agnumque sequi quocumque ierit.^e Atque ipsa quatuor animalia quæ proxima Throno Dei astabant, quamvis actuosæ admodum naturæ, ut ex multitudine alarum, oculorumq; conjicere licet, nobis tamen exhibentur uni tantum officio intenta, dum diu noctuque ingeminant *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Omnipotens, cui Gloria, & gratiarum actio*: atque ii qui vestes suas in sanguine agni dealbarunt dicuntur esse, coram Dei Throno, eique in templo ejus per diem, & per noctem servire, ^f tantum abest, ut vel minimus amor ille, qui Seraphicus dicitur, nimius esse queat; aut ulla ullius expressio immoderatio, exercitiumve, nisi fortè peculiare quoddam virtutis officium quod obire quis tenetur, excluderet. Noster in creaturas amor doni instar est, sed in Deum debiti genium induit. Dona itaque nostra prodigere possumus, non item debita; quantæcumque enim summæ sint, si debita, ex justitia solvi debent, neque ullum hic prodigalitatis crimen intervenit. *Amor Seraphicus* cujus quasi anima vis summè ignea est ad suam tum mensuram proximè accessit, cum omnem mensuram excedit, nec alio finitus sensu dici debet quàm quia infinito par esse objecto nequit: is enim solus Deum, quantum debet, amat, qui quòd ardentius eum diligere nequeat, ægre fert, & dolet. Summus hic divini amoris ardor participem te fecerit plus quàm Johannes meminit felicitatis: ait enim is alicubi *Deum esse amorem, eumque qui in amore habitat, habitare in Deo, & Deum in eo*:^g quibus sanè verbis omnino inducor ut te ad summum devotionis fervorem incitem, cum ipsam sui abnegationem tam facilem is reddere possit, ut ea jam hoc amplius nomine vocari non debeat; sublimior enim hic amor nulla redundantis emolumentis spe depressus voluntatem nostram intimâ utriusque conjunctione in divinam transfundit: atque ita jam cum eadem utriusque voluntas est, nihil eorum quæ humanitùs contingunt, te non prævisum feriet, & quamvis feriat, non affliget, quòd hoc ipsum divinæ conformiter voluntati priùs volueris: cum enim nihil velis vehementius quam ut Conditori tui voluntas fiat, intelligasque eum omnium quæ contingunt esse autho-

d 1. Reg. 19, 2. e Rev. 4. 6. 7. f v. 9. g Rev. 1. 7. 14. 15. g 1. Joan. 4. 16.

ICM

rem, nihil contra voluntatem tuam, quia nihil contra ipsius, contingere poterit: cum enim illius voluntati, quam fecisti tuam in omnibus summe conformis esse cupias, ipsius decreta tua quoque reipsa sunt, sed ab ipso quod & tuum in commodum cedit, directa: unde & quod recte velis, & successu certo tibi hinc omnino constat. Cum itaque Deus sapientissimus sit, & potentissimus, teque plurimum amet, quam bene tecum agitur, cum ipse pro te eligat quæ proinde omnium maxime e re tua sunt? Gratus agit gratias Medico ager, quod cibos quibus nutrirī debet eligat, quamvis eos sæpe quos fastidit, præscribat: quoties de petitionibus nostris dicere Deus posset? quod Christus intumescens ambitione discipulis dixit, *nescitis quid petatis*. Pudore certè Christianos merito suffuderit mirabilis hæc hæc super re Ethnicī cuiusdam admonitio.

*Permittentes ipsi expendere numinibus, quid
Conveniat nobis, rebusque sibi utile nostris:
Nam pro jucundis utilia quoque debunt Di,
Charior est illis homo quam sibi: nos animorum
Impulsu, & cæcâ pravaque cupidine ducti
Conjugium petimus, partumque uxoris, at illis
Notum qui pueri, qualisque futura sit uxor.*

Præterea Ethnicus quidam philosophus dicere solebat nihil se à Diis peculiare petere, sed ea tantum quæ magis ipsi expedire, Diī judicarent. Atque reipsa non minus cæca sunt desideria nostra quam Rachelis fuere quæ liberos adeo vehementer concupiscebat, ut in hæc verba erumperet *da mihi liberos alioquin moriar*, contigitque ut inter pariendum vivere desierit. Nec minus sæpe nocent ipsa ardentiora vota nostra, quam olim Israelitis qui manna Angelorum panem fastidientes carniū immoderato usu absumpti sunt. Qui igitur, *Lindamori*, abnegat seipsum nihil aliud quam Patri amantissimo sua omnia negotia permittit, cuius ope peritiaque certum sibi polliceri successum poterit. Quia etiam nī rursus rem attentius perpendissem, subjuncturus eram, cum Deus nihil magis quam voluntatem suam fieri velit, consecuturum te mercedem tuæ cum divinâ voluntate conformitati parem; atque ut oculus optico nervo capiti quamdiu adherescir, ea non absque voluptatis sensu percipit, quæ separatus quamvis in optimo separationis statu percipere nequit, ita voluntas tua divinæ quodammodo inserta solidioribus longè te beabit deliciis, quàm si omnium, quæ ardentissimè concupiscis compos fores. Unde sui homo abnegatione Deum sibi associat: quid mirum ergo, si illius hic ut suis, rebus prospiciat? Atque idcirco Sancti, Angelique divinæ prope fœlicitatis participes sunt quòd Dei in omnibus

voluntati conformes sint, cum rebelles Spiritus miserius contra prae-
vzantur extremis, quod eidem pertinaciter resistent.

SECTIO V.

Quamvis, *Lindamori*, hæc fidentiùs asserere nolim, ut tamèn supe-
rior dissertatio magis illustretur, latum indicabo discrimen Sera-
phicum amorem inter, ac vulgarem; qui enim cor suum mulierum pul-
cherrimæ devovet, gravi illud, in ipsius etiam, ut ita loquar sinu,
percuti vulnere sentit; quæcunque enim ipsam vexant, ipsum quoque
malè habent & contra: nunquam itaque suis tantum malis torquetur,
atque ita nisi duo simul beati sint unus esse nequit. Cum itaque fragilem:
& caducam pulchritudinem amamus, corda tantùm nostra ad vulnera
dilatamus: quamvis enim dilecti gaudia æquè ac dolores sentiamus,
beatissimi tamen hominum adversis sapius rebus affliguntur, quam pro-
speris recreantur: cum exigui etiam accrescentis pedi cornu totius
corporis valetudinem perturbet. Quin ipsa etiam amicitia amore lon-
gè quietior, quòd inquietos nos habeat, nisi virtutis exercitium esset,
vitanda foret: at qui unà Deo cor suum devovet non tantum immuta-
bili ejusdem beatitudine omnis adversi casus securus est, sed vel idcir-
co patienti adversa quæque animo fert, quòd sciat eum se amare qui
& ipse fœlicissimus sit, eumque & possit, & velit aliquando reddere fœ-
licem. Quamvis autem amor Seraphicus divinæ tantùm fœlicitatis nos
reddat participes, efficit tamen insuper ut nostros Deus ipse sentiat
dolores. Omnibus ipsorum afflictionibus affligebatur, inquit Propheta
de Deo, atque Israelitis^a. Atque ipse Dei filius, (qui diligentibus se
adeo unitur, ut ex eo tanquam capite, atque ex ipsis tanquam membris
unum confurgat corpus, quod Christus dicitur,) nihil licet à quoquam
pati possit, his fere verbis Paulum quod diligentes ipsum, persequi me-
ditaretur increparit, *Saule, Saule cur me persequeris?*^b Atque ut quàm
tenero commiserationis affectu moveatur ostendat, conversis Israelitis
Propheta de Deo dicit: *qui tangit vos, tangit pupillam oculi mei.*^c ne-
que divina, Amasia inlar, commiseratio, molesta tantùm, inutilisque
est, quàm amans potiùs affligitur, quod eà illa perturbetur: at misera-
tur Deus ipse interim immotus, non tam affectu qui turbat, quam effe-
ctu qui miseros levat hunc enim superiùs commemoratum locum hic
proximè sequitur, *& Angelus presentia ipsius servavit eum, in amore,
& commiseratione redemit eos, tulitque eos diebus omnibus antiquis.* Dei
hæc commiseratio, licet ejusdem fœlicitatem non perturbet, eum ta-
men non minus allicit ut sensum miseriarum nostrarum exprimat, nos-

^a *Esa. 63. 3.*^b *4. Cor. 12. 12.*^c *Zach. 2. 8.*

que inveniamus, ut phrasi Scripturae utar, *χάρις ἐστὶν ὁ χαίρων βοήθειαν*, gratiam ad opportunam liberationem; ^d aut ut alius vertit opportunam tempestivamque liberationem. Neque enim tum semper liberamur cum maximè cupimus, sed cum magis expedit: quando autem magis expediat nemo certius eo determinaret, qui simul ac semel præsentia, præterita ac futura intuetur: quod Christus discipulis dixit, *non est vestrum nosse tempora, nec momenta quæ Pater posuit in potestate sua* ^e, huc etiam spectat. Mulier è Cananide æquo animo repulsam pati, & appellationem canis debet ^f: quâ tamen, ut hoc obiter dicam vulgò Judæi Ethnicos designabant: eoque sensu ab hâc Gentili, non Græcâ intellecta est ^g. Israelitæ, quo nomine Patriarchas etiam intelligo, quadringentos & triginta ipsos annos expectarunt priusquam in terram promissionis introducerentur ^h: eoque toto tempore, innumeris sed funestis demum ipsimet eventu calamitatibus eos Ægyptii oppresserunt ⁱ. Paulus ter Dominum rogavit ut stimulum carnis suæ amoveret: ^k quin etiam beata ipsa Virgo non nisi tertio filium suum die invenerit ^l: & Lazarus etiam ipse quem ægrotantem nobiliore *Cæsaris* titulo amicum vocavit, unde hac eum Paraphrasi Maria indicat, *quem diligebas*, ^m permittente Domino, mortuus etiam est, valetudoque consue dilata donec miraculo tantum unâ cum vita restitui posset. Unde patet ut nulla est miseria, quâ ipse liberare non possit, ita nullam esse quantacumque sit, quam ipsius compassio, aut etiam amicitia non tollat.

Postremus eorum quos spiritu Deus prophetico afflavit, eum ut politorem exhibet ⁿ: neque enim politores metallum ex igne extrahunt statim atque incallescere illud, aut colliquari incipit, sed diu in igne relinquunt, quem & follibus adhibitis per intervalla acuunt, donec debitum obtinuerit nitorem: atque liceat hîc homini fornacibus assuetus licet magni conscius arcani haberi nolit, Chymicam promovere metaphoram, atque observare, quamvis publicis præsertim in calamitatibus Deus sæpe videatur amicos hostesque eâdem involvere clade, diverso tamen ambos scopo ferire, ut cum in eundem ignem aurum, plumbum, ac antimonium conjiciuntur, dispari tamen ut consilio, ita & eventu; cum ignobilia metalla aut penitus absumantur, aut in Scoriâ reducuntur, aurum verò purius longè illustriusque evadat.

SETIO VI.

UT de *Amore Seraphico*, qui reliquas inter passiones principem facile locum obtinet, dicam quod reipsâ vero conforme est,

^d Hebr. 4. 16. ^e Act. 1. 7. ^f Matth. 15. 26. 27. ^g Textus ducit ejus originem ex Syro-
phœnicâ. ^h Gal. 3. 17. ⁱ Ezech. 28. 24. ^k 2. Cor. 12. 7. ^l Luc. 2. 48. ^m Jo. 11. 2. ⁿ Mal. 3. 3.

fatebor ingenuè ortam ex eodem fœlicitatem ejusdem sublimitate non nihil imminui, accerrimoque atque inquieto plenioris fruitionis desiderio: hinc has in voces Sponsa Canticorum 2. 5. erumpit, consolare me pomis, quia *amore langueo*: hinc Apostolus ^a reverti cupiebat, (ita enim hanc vocem *ἀναλυσαι* vertendam puto cum alibi idem sonet Luc. 12. 36.) & esse cum Christo: atque Propheta Regius sua desideria hunc in modum exprimit ^b, *ut cervus anhelat ad fontes aquarum, ita anima mea ad te domine, anima mea Deum sicut, Deum vivum*: omnino enim *Lindamori*, expediebat, ut cœlum præ oculis haberemus, peculiarem aliquam, quâ hic frui non possemus, manere illic nos fœlicitatem. Optime igitur cum amante Seraphico agitur, quando inde tantum molestiæ quidquam percipit, quod pleniore Dei fruitione non gaudeat: neque enim ex defectu voluptatis, sed ex defectu majoris dolor hic qualiscumque oritur, cujusmodi res nullum mortales pariunt. Atque hinc, *Lindamori*, animadverti oportebit, in inquieto hoc separationis statu necio quem vere adesse dolorem: divinus enim divini amoris Doctor cum pronunciet sitim perfectionis jus quoddam gradumque ad eandem esse (has juxta scripturas) *beati qui esuriunt, & sitiunt justitiam, ipsi enim fiet satis* ^c: *sitiens veniat & quicumque voluerit, & de aquis vitæ liberè hauriat* ^d) cumque Cœlestia gaudia ejusmodi sint ut sui participes vel spe merâ homines faciant, quicquid certiores eorum possessionem reddit, nova nos spe recreat, licet novo etiam desiderio torqueat: atque inquieta hæc consummata beatitudinis desideria disturbare nos multum non debent, quod zelum arguant, & fœlicitatem aliquando plenam præsignent: hæc enim animæ nostræ inquietior exultatio *spiritus ipsius instar arrhæ* ^e quædam dici potest, quæ licet integra summa non sit, non pars tantum illius, sed & pignus quoque est. Jam, *Lindamori*, quam suavia sunt, quam nulla hæc *Seraphici amoris* tormenta? si cum iis quæ *sensualis* infligit amor, comparatio instituat. Non commemorabo quot immaturâ morte sustulerit: quamvis enim tragicas hæc historias apud fabularum scriptores frequentes reperiam, alibi tamen perrarò.

Quamvis autem calidiores regiones in quibus violentiùs fœvere amor creditur inviserim, si tamen eos qui singulari certamine, aut lue venerè perire, exceperis, neminem unquam amoris jaculis interfestum animadverti: nisi philosophorum quorundam ritu, qui hominis essentiam in ratione ponunt, asseramus amorem dejecta solio ratione, licet amantem in vivis relinquat, occidere tamen amantem. At quamvis affirmare nolim hominum vitæ insidiari amorem, nemo tamen inficias icrit eum multum perturbare genus humanum: quærere enim ex te possem quamdiu non pauci amantes Amasis suis duram servire ser-

^a Ph. 1. 13.

^b Ps. 41. 1. 2.

^c Mat. 5. 6.

^d Rev. 22. 17.

^e 2. Cor. 5. 5.

vitatem

virtutem debeant, priusquam eorum amor innotescat, aut observetur: cui quidem quaestioni, alias sat lepidas addere non paucas ejuscemodi possem: sed satis ipsemet meminisse poteris quæ passim tormenta amor infligat amantibus, quæ *martyria* meritò ut solent, appellarent, nisi causa, non tormentum ipsum, efficeret martyrem. Licet autem amantium conditio à fictarum historiarum scriptoribus iis depingatur coloribus, ut non tantum illos qui sanguinei sunt temperamenti eorum status commoveat, sed ipsemet aliquando tantam iis inviderim felicitatem: cum tamen quispiam è notis mihi, intimisque, amoris retibus irretitus hærebat, invidia mox in commiserationem evaderebat: repulsæ enim, zelotypia, timores, absentia, desperatioque amantium licet legentem delectent, amantem tamen reipsa plurimum excruciant. Præstat itaque *Lindamori* eorum procul esse ab infortuniis, quam ipsâ experientiâ eloquenter de iisdem conqueri posse, ut aspectu tempestatis ex arte depictæ delectatus sæpe sum, sed cum ex Hollandiâ vi tempestatis haud ita pridem abactus essem, nihil in eâ, mihi crede, voluptatis, sentiebam: ita amantis conditio acutè ingeniosèque descripta licet mirum in modum nos oblectet, cum tamen quispiam reipsa amat duram amori servitutem servit: amantium quippe conditio spectaculo magis quam amplexu recreat, multoque minus gratas ipsius notiones experientia, quam descriptio suppeditat.

Nolim itaque, *Lindamori*, putes angores inde tuos ortos esse, quòd tua his Amasia non commoveretur; si enim myrtho te coronasset, tuisque propicia votis fuisset, errorem tantum tuum tibi detexisset, utpote qui veram, ibi ubi haberi nequit, consecuturum te beatitudinem existimares: pleraque enim, *Lindamori*, caducorum illorum bonorum quæ tantopere deperimus, non ineptè comparari poterunt plantæ sensitivæ: quam in *Sionis horto* † miratus es, licet enim eam mirabundi intueamur, si tamen tangimus statim quasi tangentibus illudens explicata contrahit folia, novasque & prioribus breviores induit dimensiones, solitæ tamen se dimensionis relicta sibi paulatim restituit: ita quæ procul conspecta & desiderata nos delectant, possessa fallunt, alteriusque omnino indolis esse sentimus quam nobis prius persuaseramus, quamvis ubi diurnâ privatione eorum vacuitas exciderit, proculque rursus à nobis conspecta fuerint, pristinam hominum oculis pulcritudinem exhibeant, quâ ut prius eos fallant. Cum autem, *Lindamori*, plantæ sensitivæ evanida mortalia comparo, Amasias nequaquam excipio: quamvis enim non adeo matrimonium oderim, ut quidam, (qui minus capiunt quæ joco interdum in familiari colloquio soleo dicere) odisse me existimant, meo te consilio ad matrimonium, licet non facile exemplo invitare vellem; tot tamen hoc in negotio infortunia animadverti, paucosque adeo vidi qui uxores eodem prosequerentur amore, quo easdem

† in *Oxonii Universitate*

liberas adhuc prosequantur, ut non mirum mihi videatur prohibuisse Legislatores, ne matrimonium, ut duraret, dissolvi posset; atque matrimonium aptè omnino quis comparavit ludo aleatorio; ubique successus incertus, forte in aliquod operæ tuæ pretium præmiumque incidis, forte in nullum. Quod autem ad te *Lindamori* spectat, plurimi & plurimum decepti sumus ni Hermionis indoles à tuâ adeo sit aliena ut, ne hic immerer, si amor tuo respondisset, eam quidem sed non felicitatem consecutus fuisses: quare non minus te vel liberâ sui donatione decepsisset, quam ipsa prius amoris mutatione deceperat.

Sed quia, comparationibus immorari multum non statui, *Lindamori*, plura non dicam de utilitate amoris Seraphici præ vulgari; superaddam tantum vulgarem etiam amorem ad Seraphicum conducere non parum posse: violentus ille tuus, quo ardebas in Hermionem amor ad devotionem te paratorem reddet, quod primum te uni tantum nec beanti præ omnibus objecto addixerit, quod deinde affectus vehementia cor tuum ad concipiendam amoris Seraphici flammam disposuerit: qui enim amat, seipsum penitus abnegat, fortunam, quietem, honorem, vitam negligit, cæteraque commoda sua omnia flocci pendit, si eorum jacturâ, aut neglectu gratum quid dilectæ præstare possit: cujus judicio bona sua, & mala quoque æstimat. Præclara sanè hinc eruuntur documenta: cum enim amore difficillimæ tui ipsius abnegationi assuecas, mutato tantum objecto amor tuus in devotionem evasurus est: quædam enim ad hanc nec postrema dispositio est: sicut qui lascivus prius liberioribus vocem cantilenis ex arte exercuit, cælestes illos cò facilius, suaviusque hymnos occinet, quibus Ecclesia militans triumphantem imitari videtur dum sollemnes Cælestium Spirituum laudes sollemni cantu quasi remittit. Quemadmodum venatione quamvis imbellem tantum leporem insequamur, ad exantlandos tamen Martis labores quibus Imperium propagaturos nos speramus, aptiores evadimus: ita licet amore devotionis tyrociniò cacutiamus penitus, ineptaque cæci prosequamur, & eligamus, eos tamen paulatim induimus habitus qui nos ad cælestem etiam devotionem mirè disponant: atque re ipsa ardentior amor devotio quædam, sed non ad verum objectum directa, videtur; quod ipsis loquendi modis amantes insinuant: cum enim *Amasiam* tuam *Deam* vocas, cui cor offeras, quam adores, pro qua Martyrium subeas, hinc liquidò liquet Deum ipsum amoris genuinum adeo esse objectum, ut neminem vehementius amare possimus, cui divina quædam attributa non illico tribuamus: quemadmodum pueri innatum sibi in matres, & nutrices affectum declarant, dum imagunculas quibuscum ludunt, carissimas matres, aut dilectas nutrices vocant: atque ut Aaron, rebellesque Judæi, cum idololatriam suam excusarent quod Dei nomine id quod adorabant, insignissent, tacitè adorationem
foli

foli Deo debitam agnoscebant, ita amans, qui quam veneratur, Deam vocat, sat insinuat Deum præ reliquis omnibus & super omnia amandum.

SECTIO VIII.

Ipsaque, *Lindamori*, amantium inconstantia hujusce rei veritatem manifestam facit; hæc enim quid aliud est, quam perfectæ pulchritudinis quasi venatio, quam nullo hic in objecto reperimus? Levia enim admodum illius obscuraque creaturis impressa vestigia sunt quibus appetitui nostro ad Deum etiam præter voluntatem aspiranti nunquam satis fit: quem verum esse amoris objectum inconstantia hominum in amandis mulieribus, constantiaque Angelorum in eo amando sat apertè declarant: ut suam ad polum acus magnetica inclinationem tum motu inquieto, tum ipsâ quiete ostendit. Dolent homines quod rebus hinc caducis sibi non satisfiat, cum gaudere potius deberent, cum id ipsorum privilegium sit ut finito non fatientur, ut, nec fistulis, equis factitiis aliisque ludicris delectentur, quibus pueri recreentur plurimum. Atque hinc, *Lindamori*, colligere poteris quàm suave, jucundumque sit nostrum uni Deo devovere amorem, cum inquietam omnium aliorum bonorum possessionem voluerit esse meram ad Amorem Seraphicum dispositionem.

SECTIO IX.

Atque hætenus, *Carissime Lindamori*, Amorem tibi Seraphicum commendavi, expositis quibusdam ipsius proprietatibus, quæ ad amorem potius ipsum, quam ad divinum ipsius objectum spectare videntur; sed vereor, ne hætenus dictis nimium immoratus sim, quæ præterquam quod non sint præcipui hæc in re momenti, minùs ea præ festinatione accuratè scripsi, eoque ordine quo primùm se se obtulerunt, nec eâ methodo qua exhiberi tibi debuere.

SECTIO X.

Quæcirca, *Lindamori*, cum nobilissimi, ac præcipui ad Dei amorem stimuli sint infinitæ ejusdem perfectiones, cumque Dei amor nobis magis prosit, quam noster ipsi, cum eo Deus non accendat modo nostrum, sed & foveat, & nî ipsi nosmet extingamus, amorem coronet: quæcirca, inquam, *Lindamori*, ad altiora jam quædam progrediendum mihi censebis, ut ostendam quamplurima quæ hominum sibi affectus devinciunt, peculiari, ac superiore modo in Deo colligi. Herminem tibi

C

concularunt

conciliarunt variæ ipsius dotes, pulchritudo, constantia, amoris ipsius magnitudo, commodaque etiam quædam tua ex illius possessione nascitura: quod hæc omnia eminentiori longè modo in Deo contineantur, jam utinam, eo quo vellem successu, exponere tibi possim.

SECTIO XI.

Primò itaque summum amorem nostrum Deo debemus ob singularis illius naturæ prærogativam: sed dum methodi necessitate divinas celebrare perfectiones debeo, imparem omnino tanto argumento me profiteor cui nec Seraphini ipsi pares forent: & n̄ ut Scriptura loquitur *nec oculus vidit nec in cor hominis ascendit* †, quæ Deus diligentibus se reposuit, quàm ineffabilia, quàm incomprehensibilia ea sint oportet, quæ sibi uni reservat? Ipsa enim naturæ ipsius immensitas latum supponit discrimen ea inter quæ nobis communicat, eaque quæ ob infinitatem communicare nobis nequit.

Non est igitur quod mireris, *Lindamori*, si diu huic objecto non immerer, cum oculis illud irretortis præ fulgore intruere nequeam, neque mirum videri debet si hyperbolas usurpem in commemorandis iis perfectionibus, quas nulla sat extollere hyperbolâ possumus, cum Deus ipse & naturâ, & suo ipse testimonio *supra omnem benedictionem, & laudem sit*. Si, de conspicuis, *Lindamori*, Dei attributis differendum nunc esset tot in iis immensæ potentia, atque infinitæ sapientia, exuberantisque bonitatis vestigia offenderemus ut præ stupore obtumesceremus. Fateri enim, *Lindamori*, necesse est, cum Telescopiis veteres novasque in superiore mundi regione intueor, cum Microscopiis inconspicua quædam objecta, miraque naturæ subtilissimæ arte facta, contemplor, cumque ut verbo dicam, cultris anatomicis, luceque furnorum Chymicorum, librum naturæ aperio, consuloque Aristotelem, Epicurum, Paracelsum, Harvæum, Helmontium aliosque hujusce voluminis expositores, fateri, inquam necesse est in has me cogi cum Propheta regio erumpere voces: *b quam multiplicia sunt opera tua Domine, sapienter omnia fecisti!* atque miratus aliquamdiu quæ mirari quidem, comprehendere nequeo, seposita ulteriore indagazione, operibus Dei ea applico quæ de ejusdem providentiâ Paulus dixit *c, o altitudo divitiarum, sapientia, & scientia! quam inscrutabilia sunt judicia ejus, & impervestigabiles viae!* atque hoc nos stupore cujuscumque divini attributi consideratio pariter perculerit.

Sed cum hoc de argumento alibi egerim, hîc tantum velim, *Lindamori*, animadvertas, quantum ipsemet, alique qui quam ipsi possident,

† 1. Cor. 2. 9.

a Neh. 9. 5.

b Ps. 104. 24.

c Rom. 11. 33.

in aliis virtutem magni faciunt, Catonem, Scipionem aliosque Heroes humani generis ornamenta ob eorum virtutes ament; quamvis nihil ad nos emolumentum ab iis redundet, cum pluribus ante nos natos sæculis vixerint. Cum igitur adumbratas quasdam virtutes, nobisque inutiles tantopere veneremur quo non amore eum prosequi debemus qui omnes perfectiones easque infinitas possidet? Si ego & tu, *Lindamori*, nos ipsos creassemus, nec divinam egeremus bonitatem, nec quidquam ab eâ speraremus, nativæ illius dotes, collataque in alios beneficia, in ipsius nos haud dubiè amorem raperent: quamvis tanta ipsius beneficia nostrum ipsi amorem non conciliarent, essentia ipsa divinæ fons liberalitatis eum à nobis summo jure exigeret: quamvis id quod reipsa sumus ipsi non deberemus, cor tamen nostrum, affectusque omnes meritò sibi vindicaret id quod naturam ipse est. Ab eo tanquam sole splendidissimo creatæ omnes perfectiones fluunt, eique tanquam centro inhaerent: atque ut nihil dicam de summâ illius majestate quam nec amari mortalibus liceret, qui & multò minùs redamandos se ab ea sperare possent, nisi hunc ipsemet amorem solemnè præcepto exegisset, nihil inquam dicam de sublimi illius majestate, intueamur paulisper peculiarem illam amoris nostri illecebram, ejusdem *amabilitatem*; quam si oculis contemplari possemus, reliquas omnes creaturas contemneremus, neque in nostram tum positum esset potestate ut eas diligeremus plus Deo: quem creatis rebus præferre summæ sane injustitiæ scelus est. Visiones quinti Evangelistæ, ipsos *Seraphicos* fulgentissimæ Cœlestis Hierarchiæ ornamenta exhibent nobis velantes, facies in conspectu Dei, quod vel deformitatis suæ tantæ pulchritudini comparata eos puderet, vel quod tantum luminis splendorem sustinere nequirent. Unde forte mos apud Judæos, quod è variis eorum scriptoribus colligere licet, ut caput, faciemque oraturi velent: licet caput tantum non faciem in synagogis tegant albis illis vestibus quas solemnioribus diebus gestant.

Jam, *Lindamori*, si facies Moysis paucorum dierum cum Deo colloquio adeo radiavit ut oculos mortales percelleret: & si Angeli celeres illi Dei ad nos nuntii corporeis etiam ut fragilitati nostræ familiares se redderent, vestimentis cincti, terrestria omnia adeo transcendant, ut ii etiam, teste scripturâ qui eorum imitabantur virtutes, eorum aspectum, ferre non possent, & si translucens per vilem adeo habitum eorum pulchritudo mortalem omnem longè multumque transcendat; quid de Deo ipso cogitabimus? de quo Scriptura: *qui plantavit aurem non audiet? qui creavit oculum non videbit?* ^d hoc est qui creaturæ perfectionem quampiam impertit, annon ipse eandem eminentiore modo possidebit? atque reipsa creata quævis qualiscumque demum pulchritudo illius tantum abumbratio est.

† Is. 57. d Psal. 94. 9.

Sparsis illis pulchritudinis suæ per creaturas Scintillis elevari cogitationes nostras, non distineri affectus Deus voluit: his enim metas amori nostro poni noluit, sed ut harum ope fides nostra ultra tenderet, statuit, utque conspicuis rerum perfectionibus plures in Deo inconspicuas cogitaremus: instar igneorum Eliæ curruum^o, qui licet clari forent, fulgidique, illius tantum sursum vehiculum Deus esse voluit. Atque ut Patriarchæ OEconomus, tam numerofo stipatus fuit famulatio, non sui gratiâ sed ut Rebeccam Isaaco conciliaret, ita omnis creaturarum amabilitas eò spectat ut altius quid de summè pulchro, Deo scilicet concipiamus; ne caducâ, mortaliq; pulchritudine abutaris, eam intueri te oportet, ut amariæ tuæ imaginem, crystallumque quâ tegitur intuëris: quamvis enim nativum hoc vitrum, purum, politumque admodum foret, non illud tamen præcipuè aspicias, neque ultimum visionis tuæ objectum est, sed avidè ultrâ aspicias ad translucentem per solidum illud velum imaginem. Seraphici, vulgaresque amantes videntur mihi exteriorem intueri pulchritudinem puerorum instar atque astronomorum optica Galilæi vitra aspicientium (eorum uno quod Florantiæ vidi non illepidè jactabat invenisse *se Iovis curiam, Trovato la corte à Giove*) quæ hi magni faciunt, propter id, quod detegunt, illi verò ob id, quod exteriùs sunt: pueri enim à longitudinem mirati, & artificium, tubique inaurationem inerudito oculo vitra contemplantur: cum per ea Astronomi prospiciant, parumque, solliciti de consuetis Tuborum ornamentis, aut figurâ, eadem adhibent, ut nova in cælo sydera, inconspicuas stellas detegant.

SECTIO XII.

Fateor equidem, *Lindamori*, Deum pulchritudinis suæ, amabilitatisq; atque aliorum attributorum vestigia quædam creaturis impressisse; sed longè leviora, minusque eum exhibentia quàm sol interdum *apparens* verum exhibeat, cujus reflexis, refractisque radiis juxta acutos quosdam *Naturalistas* producitur: quamvis enim derivatus hic sol insigni radiet lumine, si cum obscurâ nube comparatio instituatür: attamen verò soli non altitudine tantum, & splendore cedit, sed mendicato tantum, alienoque splendet lumine, eoque diu nunquam. Quapropter qui hebetes quosdam pulchritudinis radios supremo splendoris omnis fonti Deo anteponit, non præpostero minus modo se gerit quam si Persa Pareljo sacra sua faceret, neglecto interim, quem ex religionis suæ præcepto adorare debet, vero sole. Atque haud dubiè, *Lindamori*, si instar servi prophetæ qui montes prope *Dothan* equis &

e. 2. Reg. 2. 11. f. Gen. 24. 10. 59.

curribus

curribus igneis coopertos vidit: inconspicua intueri objecta possemus, rapti in admirationem eam in Deo pulchritudinem intueremur quæ has à nobis cum Prophetâ voces extorqueret, ^b *quæ magna est eius bonitas, & quanta pulchritudo!* Hinc proinde observare licet, ut magnes acus nitidissimas, eque chalybe purissimo fortiùs attrahit, ita Angelos maximè rerum omnium creatarum lyncæos, clarissimèque Conditorem intuitos eum per quinque & ultra annorum millia à mundo condito constanter adeo amasse, ut nihil intra, nihil extra Deum reperire potuerint quod eos à tantæ bonitatis amore averteret. Dei amabilitas, quæ ejusmodi est ut aternâ sui fruitione beatus sit, rarissimæ instar mûlicæ, licet omnes auditores oblectet, eos tamen plurimùm qui illius artis peritiores sunt, eamque penitiùs norunt. Spiritus quidem Apostatæ primam deseruere stationem, non quòd ullam in Deo maculam, defectumque observarent, sed quòd quandam cum eo, paritatem ambirent, cujus perfectiones quia sibi, summâ arrogantiâ concupiscebant, sine crimine intueri non poterant: quod autem ad præsentem eorum separationem attinet justo Dei judicio illa contigit. Atque ingenuè, *Lindamori*, hoc loco fatebor sublimibus illis quas fovebant mecum, divinarum perfectionum ideis induci me ut credam, idcirco Deum edixisse Mosis: *faciem meam videre non poteris, nemo enim me videbit, & vivet*, quod ut objecta nimium illustria sensus destruunt, ita Gloriosus illius aspectus, qui nos in cælo beatus est, ea quæ mortalitas nostra ferre nequiret, Gaudia in animam introducturus esset.

Rapta enim tantæ pulchritudinis aspectu anima sui à corpore solutionem omnibus votis exoptaret, jamque angustior quàm ut tanta gaudia caperet ipsâ sui nimiam dilatatione obrui se torrente voluptatum pateretur: transfusa enim intimâ unione in Deum anima, feliciter desisse videretur. Nec minus forte vitæ futuræ privilegium est quòd Deum tum conspiciamus, quàm quòd superflites futuri simus eo viso, quem mortales oculi intueri nequeant, donec ut Pauli verbis utar ^d mortalitas nostra immortalitatem induerit. Sed diutiùs huic argumento non est immorandum, de quo faciliè multa dici possunt, satis nunquam: quod iis, nî fallor contingit, qui divinam se definire posse naturam putant, quam nullo meliùs modo definierimus, quàm si accuratè describi non posse dixerimus: iique omnium meo quidem judicio minùs aptè Deum descripserint, qui fidentiùs eum describendum suscipiunt: cum enim voces nostræ cogitationum tantùm nostrarum notionumque imagines sint, quas pariter finitas esse nemo nescit, nemo faciliùs à vero divinæ naturæ conceptu aberravit, quàm is qui describi eum posse putat: Neque ipsâ speculationis diuturnitate constantiâque scopum hîc attingimus: attentior

a 2. Regis 5. 27. b Zach. 9. 17. c Exod. 33. 30. d 1. Cor. 15. 54.

C 3

enim

enim divinæ naturæ contemplatio densioribus nos involvit tenebris, unde Paulus Judæis dixit ^f non potuisse videre se ob gloriam, aut lumen quod de cælo circumfulsit ipsum; quod pariter celeberrimus Simonides expertus est, qui rogatus quid Deus esset, petiit ut sibi unius diei spatium de responsione meditari liceret, vocatus ad respondendum duos adhuc dies expetiit, & tum quatuor; donec rationem silentii reddere coactus, ingenue confessus est, quò diutiùs de divinâ cogitaret naturâ eò minùs se eam comprehendere. Atque quotidianâ docemur experienciâ eos minùs quid sol sit discernere, qui eum in meridiano constitutum intuentur, quòd nimio ipsius fulgore cœcutiant potiùs, quàm videant. Neque tantùm, *Lindamori*, ardui nimis laboris opus est incomprehensibilem Dei naturam explicare, quam infinitus tantùm intellectus capiat, sed & divinas etiam nemo dignè laudes celebret, qui hoc se indignum officio non priùs putet; quas enim laudamus dotes, perfectionesque, eæ nostras transcendunt laudes: ipsaque rerum dicendarum copia deterret, potiùs, quam invitat ad scribendum, & si materia argumenti deesse nequit, pro meritis illud tractare non possumus. Quod autem, ad me, *Lindamori*, attinet, licet argumentum meum has à me Dei laudes exigeret existimassem satiùs esse methodi regulis renunciare quàm vel ipsâ laude rei laudatæ derogare, nisi divinas commemorare quantocumque cum excomio perfectiones, eosque pro merito non laudare idem plane foret quod ipsum quidem ad divinam magis gloriam facit, quàm nostra qualiacumque eulogia. At cum rationem methodi meæ exposuerim, jam Persas velim imiteris qui solem adorabant, quamvis lucis ope eum mirari quidem, intueri intime nequirent. Quamvis autem, *Lindamori*, plura adhuc multa de divinis perfectionibus dicere possem, silentio potiùs, quem eloqui non possumus, laudare Deum expedit: taciti enim meliùs stuporem exprimimus: quid enim potiùs nisi Deum miraremur? solâ enim admiratione apprehendi potest incomprehensibilis naturâ suâ Deus.

SECTIO XIII.

Cum hætenus, *Lindamori*, contemplati sumus quàm jure merito nostrum Deus solitariè etiam & in se spectatus exigat amorem, examinemus nunc quantum idem ob innumera collata in nos beneficia amari debeat, ut gratitudo ratioque simul certent, utra nostram magis accendat devotionem. Ubi autem nobiscum ipsi perpenderit quantumtopere, quam liberè, quàm nullius spe commodi, quàm constanter, quanto nostro emolumento nos amarit, parem nos reddere non posse amorem statim agnoscemus.

f *Alb.* 22. 6. 11.

Quoad

Quoad magnitudinem ipsius amoris ubique diffusam, conspicuamque, de eâ seorsim agendum non est: quàm liberè igitur immeritosque nos Deus amavit, examinemus, quàm de re facile fuerit vel inde pronuciare quòd nos antequam essemus diligeret, priusque quàm natos ad beatitudinem nos prædestinavit, pluribus antè sæculis quàm natus esses dilexit te Deus, solaque bonitate suâ motus quæ tuæ etiam creationis causa extitit.

Hoc solo beneficio nostrum sibi conciliare debet amorem, quamvis severiùs nos haberet: ut enim Persæ solem etiam radiis suis eos torrentem adorabant, ita parentes amare tenemur, & honorare, licet nobis adversos, & parum propitios qui tamen ut subordinata tantùm Deo instrumenta nos genuerè, & tales tantùm, quales Deus nos esse voluit: sed Deus ut idem in nos conferret beneficium quod Populo suo promissit, cum dixit ^a se eos liberè amaturum, nos non tantùm nondum natos, & nondum conceptos, sed etiam cum inimici essemus dilexit. ^b *Si cum inimici essemus, inquit Sanctus Paulus, reconciliati sumus Deo morte filii ejus* &c. quamdium quidem non eramus, nihil in nobis erat, quod Deus diligeret, sed inimicitia nostra dignos etiam ipsius nos odio reddebat: ita Deus & absque omni amoris illecebrâ amat, & omnes amoris sui obices submovet. Unde meritò Apostolus ^c: *in hoc suum Deus nobis commendavit amorem, quòd cum peccatores essemus Christus pro nobis mortuus fuerit*: hoc est cum nihil in nobis ipsius accendere posset amorem; nisi idcirco fortè nos amarit, quod nullam in nobis amabilitatem reperiret. Suum Deus in nos amorem ipsa filii sui traditione manifestum fecit ^d *ita enim Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum pro eo daret*: hunc autem in modum, docente Apostolo, ^e *mundum Filius dilexit: Cum in forma Dei esset, non arbitratus est rapinam esse se equalem Deo, sed factus vilis formam servi assumpsit, factus in similitudinem hominum, habitu inventus ut homo, humiliavit semet ipsum ad mortem, mortem autem crucis, hoc est, ad mortem usque amare nos voluit, eque sublimis gloriæ fastigio in vilissimum se se statum redegit, ut nos exaltaret: vulneratus est transgressionibus nostris, contritus est iniquitatibus nostris, castigationes nostræ super eum erant, & ipsius flagellis sanati sumus inquit, Propheta ^f: *nostris enim gratiam domini nostri Jesu Christi qui licet dives esset factus est pro nobis pauper, ut paupertate suâ vos discesceris, inquit Apostolus ^g. Cum homines Deo displicuissent, omnique proinde ad beatitudinem jure excidissent, suarumque etiam miseriarum sensu quasi privati remedium nullum nec quærerent, nec excogitare possent, etiam tum amoris sui assiduo impulsu Methodum excogitavit quæ justitiam inter se;**

^a Hof. 14. 1.
^f Isa. 53. 5.

^b Rom. 5. 10.
^g 2. Cor. 8. 9.

^c Rom. 5. 8.

^d Iohann. 3. 16.

^e Philipp. 2. 6. 7. 8.

miseri-

miseriordiamque, reconciliatis sibi peccatoribus, conciliaret: hocque opus Filii incarnatione divinis adeo modis, tantoque nostro emolumento profectus est ut minimè mirum esse debeat, si Angeli, ^h religiosà haud dabiè curiositate inducti, hæc introspicere mysteria desiderarint. Acriter disputant Theologi non Socianiani tantùm, & Orthodoxi sed ipsos etiam inter Orthodoxos his non exigua est, utrum, illibatâ, justitiâ alio, quàm Christi morte, modo peccatum expiare Deus potuerit? Sed ut non hîc definiam, utrum aliâ nos methodo redimere necne Deus potuerit, tutò omnino asseremus eam selectam esse ab eo methodum quæ ipsius in nos amorem maximè ostendat, summamque simul & justitiâ & misericordiam, immensum in peccatum odium, & ardentissimum in peccatores amorem, cum severissimis tormentis, quibus filium etiam suum, qui verè dixit, *ego & Pater unum sumus*,* subiecit, ostenderet & quàm odisset peccatum quod tam graviter in dilecto suo illud hominum gratiâ quasi adoptante puniret; & quantum peccatores amaret, dum quem ipse adeo amabat, redimere eos voluit; qui rei illius erant, quod tantopere ipse oderat.

Quocirca licet tot se Christus miraculis *Messiam* probaret, mortem tamen ut eos convinceret, declinare noluit, & quamvis sæpe ea quibus in eum crederent, præstitisset, de cruce tamen descendere noluit, licet præcipui Scribæ, & Pharisei dixerint: *descendat jam de cruce, & credemus in eum*: Christusque, ut ostenderet homines emergere non posse ex illa abyfso in quam peccati pondus eos detrusisset, post elapsa tantum prope quatuor anuorum millia hominem induit; unde Chronicus jam morbus, nullaque remedii spes mortalibus affulgebat: hinc fiebat ut tam inveteratâ obstinaciâ Deus ab homine longiùs divideretur, hincque nullam debiti persolvendi methodum invenire possêt. Ita Christus e muti corpore dæmonem ejecit, in cujus gratiam non nisi silentium perorare poterat: verèque dicere potuit, *eos ardentè amavi qui me non quaesierunt*: cumque Christus in mundum venit, nullum in sui liberationem miraculum paravit: atque ut ostenderet se tanta propter nos passum esse, ut suis ipse flagellis nos sanaret, ^l ita quicquid gaudii admittebat, ad nos illud omne spectabat: neque, quod observatu dignum est, in Evangelio legimus latatum eum unquam esse nisi tum cum reversi discipuli ipsi dixerunt se dæmones, morbosque e miseris mortalibus depulisse, ipsiusque nomine, & tentatorem, & peccati poenam morbos, ab hominibus profligasse. Virtutibus familiaris vixit, quibus quid esset, non minùs quàm Prophetis, & miraculis ostendebat: atque ut hominem doceret quantum eum iis creaturis quibus adeo se devovet, anteponeret, naturæ sæpe cursum in hominis documentum aut li-

h 1. Petr. 1. 12. * Iohan. 10. 30. i Matth. 23. 7. k Isa. 66. 1. Isa. 53. 5.

berationem stitit, ac stabilitas in mundo leges ut divinas homo servaret, evertit, tot tantisque patratis miraculis ut Judæorum infidelitas miracula inter numerari debeat: hæc tamen miracula eorum gratia facta sunt qui Dæmoni ea tribuerunt^m, adeoque se erga Christum ingratos præstitere, ut mirum sit voluisse eum ullum eorum causâ patrare miraculum, qui verè erant, ut quidam posteriorum Judæorum eos vocant, *Chomet Ben iain, acetum filius vini*, hoc est, à sanctis patribus suis planè degenerarant: tot pro iis ipsis qui eum torquebant, passus est, ut meritò etiam pati creditus fuerit: & *annumeratus est transgressoribus*ⁿ. Quamvis autem vita ipsius miraculum videri possit, vilis tamen adeo contemptusque inter homines interdum habebatur ut Deum tantùm ex infinitâ, Deique proinde propriâ bonitate dignosceres. Licet autem quondam dixerit Christus, *o majorem charitatem nemo habet quam ut animam suam ponat pro amico suo*; quod tamen hîc de amore dicitur, non est intelligendum de amore in genere spectato, sed de peculiari tantùm quodam amoris actu, dum mutuus amicorum amor comparatur: quare locus prædictus hoc tantùm innuit nullum esse amoris actum nobiliorem, aut sublimiorem eo, quo quis etiam vitæ amici causâ renunciat: non itaque hic locus ita accipiendus quasi nullo sensu majorem quis erga amicum affectum proderet quam si ejus causâ mortem obeat: qui enim non vitæ tantùm, sed opibus, liberis, famæ renunciat amici causâ, majorem in eum testatur amorèm quam si vitam tantùm expendere: qui autem pro iis mori paratus est qui eum oderunt, aut saltem non norunt, ardentiorè proficitur amorèm, quam si eorùm causâ quos diligeret, mortem subiret: atque ita hîc Christus intelligendus est, nisi plus fecisse quam reipsâ docuit, quis dixerit: venit enim pro inimicis etiam suis mortem subiturus, atque instar balsami è cujus, ut ita loquar, vulneribus lacrymæ fluunt, quæ ipsa infligentium vulnera sanant, pro iis qui ipsum occiderunt, sanguinem fudit: adeo parum hominum commovebatur injuriis, ut postquam, eorum causâ pro quibus ut pati posset, cælum deseruerat, æquo animo tulisset ea quibus mera puni-tio misericordia, crudelitasque ipsa, justitia tantùm videretur; adeo parum inquam illatis sibi injuriis commovebatur, ut cum veniam sperare vix possemus, amoris etiam sui participes nos esse, voluerit. Neque abs re fuerit *Lindamori* huic tamdiu argumento immorari, hoc est iis quæ Christus pro nobis tulit, scribendis, cum ipsemet nobis dicat, *P. ego & Pater unum sumus*; atque ex quibusdam locis jam commemoratis colligere possimus Deum suo in nos amore motum, filium suum unigenitum in mundum misisse, ut mundum redimeret, *Deumque suum in nos commendare amorem, in hoc quod cum peccatores essemus Christus pro nobis*

m *Matth. 11. 24.*

n *Isa. 53. 12.*

o *Iohan. 15. 13.*

p *Iohan. 19. 30.*

q *Iohan. 2. 16.*

Rom. 5. 8.

D

MOYINHNS

mortuus sit *. Quo circa animadverti hic oportebit Christi dilectionem adeo esse liberam ut præcipua felicitatis nostræ conditio fides nostra sit, qui credamus eum ad nos beandos dispositum, modò non tantùm ipsi adeo honorifico, sed nobis etiam tam utili, ut penè dixerim vix fidem ipsam ad beatitudinem nostram, fuisse exigendam nisi beneficium augeter quadam ejusdem in hac miseriarum valle præpossessione: cum enim fides teste Apostolo sit substantia rerum sperandarum, & argumentum non apparentium, cœlestia huc transfert gaudia, atque instar speculatorum olim inter Judæos, * in desertum hoc quosdam gratissimos, suavissimosque terræ promissionis fructus ad nos affert. Fidem dixi, *Lindamori*, ut beatitudinis nostræ æternæ conditionem à Deo requiri, non quòd meræ absque operibus fidei vim ullam ascribam, eamve flocci faciam quæ ab Apostolo dicitur *πίστις δι' ἀγαπῆς ἐνεργουμένη*, fides quæ per charitatem operatur, cum Jacobus doceat fidei & operum divorcium tam contrarium esse religioni, quàm contraria est vitæ corporis & animæ separatio; commonitum tantùm te volebam, licet vera fides, quæ Rachelis instar clamat, *da mihi liberos alioquin moriar*, bonorum operum mater sit, hæc tamen opera causam non esse, sed effectus, signaque divini in nos amoris, quamvis eam postea nutrire possint, ut liberi parentes interdum alunt: ut licet acûs magnicæ ad polos inclinatio, eam ostendat, à magnete, aut quopiam alio magnetico corpore animatam, hæc tamen ipsa causa non est, sed operatio ferri magnetem sequentis: *bonus es, & bonum facis* inquit Psalmographus. Conditore suo: quia summè bonus est, ideo suæ nos participes bonitatis esse voluit: sua enim in nos beneficia confert ob suam ipsiusmet bonitatem non ob nostram, ut sol radiis suis etiam sterquilinum perlustrat quia conformiter naturæ suæ lumen diffundit: quod tamen hoc ad negotium spectat, latissimum Deum inter, solemque discrimen intercedit; nullas enim à nobis gratias sol promeretur quod eadem necessitate radios suos in nos emittat, quæ fontes in rivos esluunt, cum affluentes in momenta aquas continere nequeunt. Deus contra quamvis necessariò benefaciat, liberè tamen & mihi, & tibi benefacit: quamvis enim quædam communicatio Dei utpote summè boni necessaria sit, sua tamen pro arbitrio in hunc, vel illum privatum hominem beneficia confert: ut illius in electorum Angelorum Chorum amorem tacitus præteream, amoremq; illum internum atque infinitum quo tres Trinitatis personæ se invicem ante rerum creationem amarunt. Sed de his tantùm obiter; observandum itaque insuper est, cum homines liberaliùs plerumque dent iis quibus nihil ante dederant, ac dare deinceps desinant, vel eam ob causam, quod jam dederint, longè se diverso modo Deum gerere, dare enim solet, vel

* Rom. 5. 8.

† Num. 13. 23. 27.

‡ Ps. 119. 68.

quia

quia jam dedit, atque eo consilio ut det adhuc plura. His conformiter, cum Israelitæ rebellassent, eo ipso tempore quo Moses tabulas legis ad eos afferebat paratus jam ad tam rebellem populum excindendum, his inquam conformiter observare licet, cum Deus quasi pristinae suae in eos bonitatis immemor esse vellet, Mosi cum dixisset ut vocaret *Judæos populum quem tu ex terrâ Egypti eduxisti*¹: Moses tamen ut Deum novam ad misericordiam alliceret, pristina Dei in eos beneficia commemorat, vocatque Dei populum quem eduxit *e terra Egypte magnâ potestate & potenti manu*². Atque hæc commiserantis patris misericordia in aeterno tam conspicua filio erat ut illius opem ægrotantis *Lazarus* sorores non nisi hisce verbis implorarent, *Domine ecce*, non qui cum diligebat, *sed quem diligebas, ægrotat*³. Atque ut sua propter se beneficia confert, ita prioribus beneficiis ad alia & majora etiam danda inducitur: cujus quidem rei hæc ratio est: cum enim non alio, ex capite quàm ex purissimo ipsius amore, bonitatis ejusdem radii ad nos deriventur, æquum sanè est ut divino divina beneficia amoris respondeant; infinitaque illa liberalitas, & modum sibi & causam motricem statuatur.

SECTIO XIV.

NEquè nos Deus minus liberè amat, quàm absq; ullius spe commodi. Eò collimat, ut participes nos, instrumentaque Gloriæ suæ faciat, atque ad æternam beatitudinem perducatur eo modo qui non minus naturam nostram elevet, nobilitetque, quàm reservatus nobis status nobilitaturus est. Si methodo, qua ipse nos salvari vult, obediamus, *apti futuri sumus ad hereditatem sanctorum in lumine*⁴: cum ut inquit Divus Petrus⁵ *divina facti sumus consortes natura, ubi effugerimus corruptionem que in mundo est per luxuriam*: quare ea in quibus præcipuam Philosophi beatitudinem collocabant, quædam tantùm ad promissam diligentibus Deum beatitudinem dispositiones erant: cui pretium addunt tot gratiæ, virtutesque hominibus hinc infusæ, ut tantæ beatitudinis capaces in cælo forent: se ipso quidem antequam creaturæ ullæ existerent, beatissimus erat; cum iis ipsis ut beatus foret, non indigeret, earum quoque operibus egere non poterat; neque ulla spe emolumenti mundum condidit, sed bonitate sua impellebatur, ut ita gloriam suam manifestaret, immensosque divitiarum suarum Thesauros.

Si quopiam egere Deus posset aut quidpiam à creaturis emolumentum recipere, mundus haud dubiè citiùs fuisset creatus. Deus ab Apostolo in Epistola ad Timotheum dicitur *Maximè* hoc est benedictus, aut

¹ Exod. 32. 7. ² vers. 11. ³ Iohan. 11. 3. ⁴ Coloss. 1. 12. ⁵ 1. Petr. 1. 4.

aptius adhuc beatus, atque alibi eum verè beatum, æque ac solum potentem vocat: *Deus* inquit, ^c *Apostolus*, qui mundum condidit, omniaque qua in eo sunt, cum sit dominus cœli, & terra, non habitat, &c. quasi quopiam egeret; cum omnibus, vitam, & spiritum, & omnia det, in eo vivimus, movemur, & sumus. Atque, adeo rationi congruit, ut si Deum credimus, beatum putemus: ut Lucretius etiam ipse ubi divinam negat providentiam, quod molestum Deo mundi regimen foret, fatetur divinæ naturæ æternam supremamque connexam esse beatitudinem: hæcque insuper quæ ad rem nostram faciunt, addit

*Privata dolore omni, privata periculis,
Ipsa suis pollens opibus, nihil indiga nostri:*

nobilior longè Vates, nos docet, ^d *terram esse Domini, & plenitudinem ejus, mundum & qui habitant in eo*: his conformiter, magnus ille Deus, qui omnia creavit in quodam psalmo ^e dicit, si esurirem, non tibi indicarem, meus enim est mundus, & plenitudo ejus. Cum ubique sit, excludi ipsius essentia loco, aut moveri nequit: quò enim se conferat, qui ubique est? adeo sibi sufficit ipse ut nulla intueatur bona quæ non aut possideat, aut det, aut potius quæ non simul possideat, & impertiat: tanta rerum apud eum omnium abundantia est ut perpetuâ liberalitate pauperior non evadat: quemadmodum nec sol radiando obscurior, nec doctor docendo imperitior fit. Quamvis autem Jacobus ^f meritò Deum patrem luminum vocet, à quo omne donum perfectum est, *Dei tamen Amicus*, ut Scriptura Abrahamum vocat, Regiusq; Sacerdos, quem Apostolus docet fuisse illius typum ^g, qui dicitur ab eodem Regius Sacerdos professionis nostræ ^h, in eodem capite ipsum vocant possessorem Cœli, & terræ ⁱ. Deus itaque cum omnium bonorum fons sit nullis eget. Eò collimare curæ omnes nostræ debent ut officio nostro fungamur, non ut aliquid ipsi emolumentum largiamur, qui infinitè beatus non esset, si aliquid ipsi felicitatis addi posset: summa etiam nostra in Deum obsequia *tributa* re ipsa non sunt, cum nullam inde utilitatem recipiat, sed instar potiùs levium quorundam munusculorum quibus suam à dominis suis dependentiam homines agnoscunt, quos interim iisdem ditiores non reddunt. Nostra solis contemplatione soli lumen non addimus, sed nostrum illud intuendo efficimus: cum solem non intuemur, aut oculos claudimus, nullam idcirco patitur is eclipsim, nosque tantùm illius lumine privamur, non ipse. Horum applicatio obvia est: *Si peccas*, inquit, *Elihu* ^k *quid contra eum facis? si justus es, quid ipsi das, aut quid e manu tuâ recipit; nequitia tua hominem cuiusmodi tu es ledere po-*

^c *Ast.* 2. 7. 24. 25. 26. ^d *Psal.* 24. 2. ^e *Psal.* 50. 12. ^f *Iacob.* 2. 23. ^g *Hebr.* 7. ^h *H. b.* 3. 1. ⁱ *Gen.* 14. 18. 22. ^k *Iob.* 35. 6. 7. 8.

est, justitiæque tua filio hominis utilis esse poterit. Atque re ipsa qui in Deum insurgunt dementes imitantur qui caput muro allidunt, quem nec quatunt, nec diruant, cerebrum sibi interim comminuunt: neque enim Deus lucem tantum, sed & felicitatem inhabitat ut ita loquar inaccessibleem: nihil ipsius tranquillitatem utpote in sublimi positam turbare potest: instarque syderum, quæ quos insigunt morbos, non sentiunt, inflicta à se tormenta non percipit. Tam necessaria est Deo justitia, quam misericordia; si enim Sanctorum ac reproborum numerus spectetur, mille isti victimæ illius severitati cadunt, ubi unum hujus lenitate dignatur Deus. Dixit honorem se ducturum ex Pharaone, omniq; ejus exercitu cum utriusque in mari rubro interitum præordinasset, & dixit Moses gloriose eum propterea triumphasse: atque in Ezechiele^m dicit, *Ecce contra te sum, o Sidon, & glorificabor in medio tui, & scient quod ego dominus sum, cum omnia judicia mea fecero in eâ, & sanctificatus fuero in eâ.* Ita cum scintilla, divinæ indignationis duos Araonis filios nimium arrogantes absumpsisset, dicitur sanctificatus in illis qui accedunt ad illum, & glorificatus coram omni populoⁿ: tam insignia illius severitatis exempla sanctitatem ipsius tantumque in leges suas zelum ostendunt ut ministri etiam altaris impune eas violare nequeant; quem experiuntur, ignem, ut Apostolus eum vocat^o, *consumentem*: gloriam enim manifestam reddere suam coram populo omnino decrevit aut obedientiâ accedentium ad se, aut interitu. Atque ut pateat Deum non minus irritatæ exercitio justitiæ, quam emotæ misericordiæ delectari, hæc à Sacro Oratore prolata observentur^p, & erit, *ut quemadmodum gavisus est dominus, cum benefecit vobis, & multiplicavit vos, ut lateatur cum destruet, & ad nihilum reducet*: Ita, quamvis verè de Deo à Propheta Jeremia^q dictum sit eum non libenter affligere, nec vexare filios hominum (quare decretum totius terræ excidium, quod Anglica nostra Biblia vocant opus Dei, mirabile illius opus^r, alii traducunt opus alienum suum) cum tamen peccata hominum qui corrigi nequeunt, omnem misericordiæ locum præcluserint, quantum tunc sibi complacet in destruendis iis, qui servari volebant, conicere licet ex Ezechiele ibi, cum prædixisset quantam indociles, & dispersi Israelitæ gladio, fameque expectaturi essent cladem; instar epinicii hæc verba subjungit, *hoc modo^s ira mea complebitur, & faciam ut furor meus quiescat super vos, & confortabor.* Non minus illius laudes præcinunt damnatorum ululatus, quam beatorum Cantica: obscura inferiorum claustra ad divinam æquè gloriam faciunt, atque æternus cælorum splendor: ut enim cum nigras, terra, tetrasque in nubes emittit exhalationes, cælum hæc non attingunt, nec cælestes illic Sphæras, sed mutata in tonitrua, procellasque terram sæpe ipsam cladibus afficiunt.

l Exod. 14. 17. 18. m Ezech. 28. 22. n Lev. 10. 3. o Hebr. 1. 12. p Dent. 18. 63. q Lam. 3. 13.
r Isa. 2. 8. 22. s Ezech. 13. 5.

D 3

ita

ita suis peccator sceleribus sibi tantum nocere potest, quæ idcirco præcipue Deum affligunt quod vindictam ipsi invito extorqueant; quæ enim maximè Deum irritant, minimè ei nocent: impius, ut superius *Eliphaz* dicebat, hominem lædere poterit, nunquam Deum cujus infinitas perfectiones infinita quoque comitatur beatitudo, ei tam intima, quam ipsa essentia. Accidentalem ut vocant, Dei gloriam offensis nostris imminuere, *essentia* nihil detrahare possumus: aut potius magnis peccatores criminibus justitiam divinam illustrant si misericordiam illustrare nolunt; seriùs enim aut ocyùs divinæ homines gloriæ inservient, aut debito officii exercitio, aut justâ criminum punitione. Hinc patet quam parùm tibi debeat Deus quod ab inferis te ipsum serves, neque multò magis tibi astrictus fuerit quòd Cœli incola assiduis precibus fieri desideres. *An homo inquit Eliphaz utilis esse Deo poterit, ut qui sapiens est prodesse sibi poterit, an ullam inde omnipotens voluptatem percipit quid tu justus sis? quid inde lucratur quod vias tuas perfectas feceris? cui conformiter sententiæ ait Psalmographus: bonitas mea ad te non extenditur.* Accensus super Dei altaria ignis nos calefacit, illuminatque, non Cœlum adeo remotum, nec solem. Odore accensi thuris soli nos fruimur, fumus, priùsquam cœlum attingat, evanescit, & quamdiu non dispergitur, aerem obnubilat. Non magis Deo obsequia nostra profunt, quàm patri morituro allata à filio cera, qua ditior non fit sed ab eo tantum quæritur, & accipitur ut magnas filio divitias consignet. Quapropter quamvis re ipsa nostra Deo obsequia placeant non tamen idcirco ipsius in nos amor quoddam quasi præmium inde recipit cum propterea tantum ei placeant quòd ad conferendam nobis mercedem ipsum alluciant.

Nullum igitur bonis nostris ex operibus emolumentum ducere potest, cum eo consilio præcipue eadem benigno vultu aspiciat ut novis postea nos beneficiis cumulet: quemadmodum Isaacus de eo quod venatione ceperat filius, manducare cupiit id circo ut sapidi ejusmodi cibi gustu ad bene precandum ipsi quasi moveretur.

Atque ut quàm nullius spe emolumenti sua in nos conferat beneficia Deus clariùs aperiamus, paulisper perpendamus in nostrâ nequam positum esse potestate ut illis respondeamus, aut par pari reddamus, nihil enim ipsi nisi suum dare possumus, neque illud etiam omne ipsa serviendi ipsi voluntas, facultatesque omnes nostræ tot nominibus illius sunt ut omnis nostra, si de Deo quæstio sit, retributio, sit quasi mera rei alienæ restitutio. Cùm David, Præfectique ejus ac Duces ad magnificum illud templum, quo cœlum amulari quodammodo volebant, sua dona obtulissent †; rex liberaliter dedit tria milia Talento-

‡ Job. 22. 3. u Psalm. 15 2.

† 1. Chron. 29. 6. 7. 8.

rum auri, septemque argenti purgati, Principes populi quinque millia Talentorum auri, præter decem millia drachmarum; decem millia talentorum argenti, octodecim millia talentorum aris, centum millia talentorum ferri, (cujusmodi Thesaurum non memini me ullibi legere) præter lapides pretiosos innumeros omnis generis, qui vel Indiam ipsam exhaurirent; cum inquam hæc dona, obtulissent, solemnem Deo quasi panegyricum, muneribus omnibus prænominatis forte ipsi gratiorem, his ferè conceptum verbis dixerunt: *Tua, inquit cæterorum nomine Regius Propheta^x tua Domine est magnitudo, potestas, & gloria, & victoria, & majestas; quæcumque enim in cælo & terra sunt, tua sunt: tuum est regnum, Domine, exaltatus es ut caput super omnes, & divitiæ & honor à te venerunt, tu regnas super omnia; in tua manu est potestas, tu magnos facere potes & dare omnibus robur. Nunc igitur, Deus noster, agimus tibi gratias, & laudamus gloriosum nomen tuum. Sed quis ego sum, aut quis est populus meus ut tam libentes hoc modo offeramus tibi? omnia enim à te veniunt, atque ex tuo dedimus tibi; alienigena enim sumus coram te, & inquilini, ut erant omnes patres nostri: dies nostri super terram sunt velut umbra, & nulli eorum remanent. Domine Deus hæc omnia quæ preparavimus ut edificaremus domum nomini sancto tuo, à te sunt, & tua omnia sunt. Quis, ut ait Apostolus^y, prius ipsi dederit, & ei rursus dabitur? ex ipso enim & per ipsum, & ad ipsum sunt omnia. Quin etiam amor ipse noster, quò pauperrimus quisque omnia debita sua solvit, nostris hîc satis facere nequit, cum divini amoris præmium utpote ejusdem effectus esse nequeat.*

Atque non immeritò haud dubiè dixit dilectus discipulus^z: *in hoc esse amorem, non quod nos ipsum, dilexerimus, sed quod dilexerit nos: atque ut idem Apostolus alibi^a loquitur, diligimus ipsum quia ipse prior nos dilexit: si re ipsa tantisper perpendamus quàm non omnino, aut quàm parum divino homines amori respondeant, agnoscere nos cum Davide loco præcitato, necesse est nostrum in Deum ob accepta beneficia amorem, summum esse beneficium, propter quod etiam ipsum amamus: tantum abest ut divino respondere amori possimus, ut ipso amore nostro, qui tantum quoddam divini præmium esse debet, beneficium crescat: eoque impotentia hac in re devenimus ut ne desideriiis quidem nostris, votisque par Deo quidpiam reddere possimus: tantam enim bonorum omnium affluentiam Deus possidet ut nihil ipsi ne apprecari quidem, aut optare ipso dignum valeamus, nisi edocti prius quid jam re ipsa possideat, fuerimus. Atque hæc amoris Seraphici molesta admodum amantibus proprietatis est, quod nihil acceptis dignum beneficiis velle Deo possimus: in hoc enim nostro cum Deo commercio dare nihil, re-*

^x I. Cron. 29. 11, 16. ^y Rom. 11. 35. 36. ^z I. Ioan. 4. 19. ^a 1. Cor. 13. 3.

cipere tantum possumus : libenter micam etiam nostram conferremus, Deoque cui omnem nostram debemus, felicitatis, si fieri posset, incrementum optaremus: quin etiam non pauci sanctissimi viri, ac praesertim Augustinus, quadam gratitudinis, ac devotionis exuberantia in eas erupere voces quae a nimio potius affectu, quam ab intellectu fluere: quibus manifestum facerent se nosse quantum Deus a nobis mereretur, at minus animadvertisse quam minime nostrarum indigus rerum foret. Si tamen rem maturius nobiscum ipsi consideremus, gaudendum potius nobis est, quam dolendum, cum ipsa nostra desideria quibus aeternam Deo summamque apprecamur felicitatem scopum re ipsa suam attigerint: si quae enim divinam ad beatitudinem votis nostris fieri accessio posset, summe beatus non foret; major enim haud dubie ea felicitas est quae incrementum non admittit quam quae ulterioris capax incrementi est.

SECTIO XVI.

Jam ad Divini amoris constantiam accedamus, nemo enim sine crimine, & errore impio Deum inconstantiae obnoxium dixerit. Amor ipsius tam aeternus, quam ipsa essentia, tempore prior omni fuit, & posterior futurus est: *cum dilexisset suos qui in mundo erant, in finem dilexit eos*, inquit Evangelista^a: cumque Jacobus nobis dixisset *omne bonum datum, & omne perfectum donum descendere à Patre luminum*^b, subjungit, ut plenius sit gaudium nostrum, *in quo non est variabilitas, neque vicissitudinis obumbratio; voluntate sua genuit nos in verbo veritatis*: atque cum Deus propter se tantum nos amet, ipsa naturae ipsius immutabilitas, amoris quoque, & beatitudinis immutabilitatem constituit: *Ego enim dominus & non mutor; quapropter vos filii Jacob consumpti non estis*, inquit ore cujuscumque prophetis^c: & apud Jeremiam ait, *amavi te amore aeterno*. Quod autem Deus Generosissimo Josuae dixit^d, *nunquam derelinquam, neque deseram te*, ab Apostolo applicatur credentibus; dona enim Dei, inquit idem, *sunt absque poenitentia*^e. Neque ira ipsius, immutabilitatem amoris tollit, cum ipsius amoris partus sit; amoris inquam neque rugam, neque maculam in dilecto patienter ferentis: ut pulverem e veste non ex ira sed quodam ejusdem conservandae desiderio succutimus. *Quos amo castigo*, inquit Christus^e, & *scio Domine*, inquit Psalmographus^f, *quod judicia tua recta sint, & quod in fidelitate afflixeris me*: igne enim afflictionis purgandi ab omni terrestri scoria sumus, molliendique quodammodo ut suam nobis imaginem facilius Deus imprimat. Magni Ecclesiae architectus, artifexque Deus ut ab Apostolo

a Io. 13. 1. b Iacob. 1. 16. c Mala. 3. 6. d Jos. 1. 5. e Revel. 3. 10. f Ps. 119. 75. † Rom. 11. 29.

dicitur, non adhibet malleum ut conterat nos, lædatve sed ut corda nostra in idoneos spiritualis ædificii, ut ita loquar, lapides effingat: neque tantum immutabilis Dei amor est sed & amabilitas quoque eadem semper permanet. Mulierum pulchritudo non minus incerta, fluctuansque est, quam mens ipsa: quamvis nulli eam morbi tollerent, provector in dies ætas necessario immutabit, tolletque: unde fluctuant semper amantes dum nec de Amasiarum affectu nec de pulchritudine diu certi esse queant; nemo tamen cui de utroque non constet beatus esse potest: interdum enim si Amasia constanter amet, ipso extinctæ pulchritudinis deliquio, fit ut extinctum quoque illius amorem amantes sæpe vellent, ut quædam in speciem æquitate aliò cor suum transferre possent: sed utriusque, si devotioni dediti, periculi securi sumus; cum Deus suo semper nos amore beet, & summum semper nostri mereatur ardorem: neque enim tantum nos constanter amat, sed ut mutuo in se ardescamus amore, omni ope contendit. Quocirca non tantum nos in momenta amat, sed quam cupiat redamari ostendit. Quòd divinum redamando non reddiderint amorem Adamus Paradiso, cæloque Angeli exciderunt: objectum enim amoris nostri instar centri, non trahere tantum ad se, sed & sistere ac retinere nos debet.

Obstinatæ adeo mentis summus, nostrique adeo commodi negligentes ut nullis beatitudinis nostræ illecebris allici ad eam possimus, nec ipsa etiam ejus possessione adeo beati simus, ut statum mutare nolimus: tractandi itaque sumus puerorum instar, qui cum ob inhærentem palato amarorem, salutarem gustare cibum nolunt, cogendi sunt; quique ne ex ædibus per plateas vagabundi oberrent, prohiberi debent: splendida enim ipsi palatia ut totâ urbe vagarentur, desererent. Tres illas divinæ constantiæ proprietates Magnetis operationes adumbrant; cum enim plurima hoc circa minerale experimenta fecerim, aliquas ab eo ducere similitudines mihi licebit. Primò itaque suam ad chalybem inclinationem nunquam exiit: dein ei unitus attractrices constanter qualitates retinet, unde nihil causæ subest cur eum unquam acus deserat: tertio quoties chalybem tangit, aptum reddit ad eum magneticum firum, quo melius novas acquirat virtutes: hæc quoque insuper observari potest divinam inter in nos, & magnetis in ferrum operationem similitudo, quòd magnes ferri ad se attractione non sibi sed ferro proficit, cui tam mirabiles virtutes impertit. Præterea, absentia, rivalisque, cæterorum amantium beatitudini quotidiani obices, tuæ nihil obesse queunt: absentiam enim, quam non ineptè amantes mortem vocant, si hæc tantum sit animæ & corporis separatio, Dei *ubiquitas* prohibet, ubique enim nobiscum est, aut potius in nobis est: tu qui nuper quamcumque cum *Phyllide tuâ* pauca quædam momenta transigendi opportunitatem tanti faciebas, cum Deo tuo etiam rogatus, & invita-

E tus

tus quovis tempore familiariter agere poteris : quavis horâ eum invifere poteris , & quamdiu volueris absque omni illius tadio ; quin etiam gratior ille Deo est , qui sapius cum eo agit , & diutius : nemo ei importunus accedit . Quot cumulavit donis veterem illam vatem , quæ e primis Evangelistarum fuit , quæ per multos annos e templo non exierat , sed Deo inferoivit jejuniis & precibus per noctem , & per diem , sub initium Evangelii sancti lucæ^g discere poteris . Cantatos mediâ nocte à Paulo , & Sila hymnos^h non tantum non offendisse eum quem laudabant , sed miraculo etiam approbatos fuisse liquet ; cum missus à Deo Angelus eos libertate donarit : ambulaverat Enoch cum Deoⁱ tot annis , quot diebus constat annus ; nullo tamen hac quasi importunitate affectus est tadio Deus ; sed peculiari eum privilegio morti exemit , arctiorique secum adhuc commercio junxit : cumque Moses quadraginta ipsos dies , & quadraginta noctes in familiari , si ita loqui licet , cum Deo colloquio fuisset , inde illustri admodum divinæ benevolentiae indicio circumfulgens radiis quibus Judæorum oculos percelleret , regressus est^k . Jam quàm superbiunt amantes , cum quæ Amasiarum causâ patiuntur , Amasiis innotuerint ? at nullum Seraphici amanti votum , gemitus , desiderium , cogitatio nulla , quam ipse non intueatur , qui fervorura suorum lacrymas in lagenis reponit^l : si quæ enim ipsius amor pariat infortunia , in solida ea gaudia convertit . Amans anima cum Davide Deo dicere poterit^m : Tu intelligis cogitationes meas procul , tu circumcinxisti gressus meos & decubitus meum , omnes vias meas tu cognovisti . Christus pariter tam attento amantem animam oculo respicit , ut in Apocalypsi dicat Rectori Ecclesiæ Smyrnæⁿ novi opera tua , & tribulationem , & paupertatem , & Angelo Ecclesiæ Pergami , Scio opera tua , & ubi habitas , ubi Satana sedes est , & retines nomen meum , neque negasti fidem meam , etiam illis diebus quando Antipas fides mihi martyr erat , qui occisus est inter vos ubi Satana habitat . Nihil itaque eorum quæ ipsius causâ patimur , ipse non observat , nostraque licet ipsimet erga eum obsequia obliviscamur , ipse tamen non obliviscitur : ^o quando vidimus te oppressum , & liberavimus te . quæstio hæc eorum futura est qui cælum consecuturi sunt , quod Redemptori suo cooperati fuerint , qui temporibus pessimis cujusmodi , Linda-mori , nostra sunt , eorum desilent peccata , qui sua non desilent , latèque dominantem tempore suo impietatem deplorant , licet verosimiliter impendentia ipsi ab ipsâ quàm deslebant impietate pericula ad privata eos ne obaudirentur colloquia coegerit ; memorabilis tamen , nec mediocris solatii hic ex Scripturâ locus extat : ^p Auscultavit Deus , & au-dit , liberque reminiscencia scriptus est coram eo , iis qui timebant domi-num , & cogitabant de nomine ipsius , tum redibit , discernetque inter justos , &

^g Luc 2.39. ^h Act. 16.15.16. ⁱ Gen. 5.22.23.24. ^k Exod. 34.30. ^l Psal. 56.8. ^m Ps. 139.23. ⁿ Rev. 2.8.9. ^o Matth. 25.37. ^p Mal. 3.16.17.

injustos

injustos, inter eum, qui servit Deo, & eum qui non servit: Scio, inquit Christus, non tantum Angelo Smyrnae, sed omni afflicto, opera tua, & tribulationem, & paupertatem: nihil meae eorum qua passurus es: esto fidelis ad mortem, & tibi dabo coronam vitae. Nostra saepe acceptat, irrita licet, desideria Deus: licet David designatum à se templum non construxerit, dixit tamen Salomoni Deum Patris sui consilium hac dignatum approbatione, quod cogitaveris de adificanda domo Nomini meo, bene fecisti quod ita cogitaveris: dicitque Christus ipse de Patre, Pater vester qui videt secretò: neque rivalium hic ambitum metuere possumus cum nullos devotio admittat; neque enim eò illa collimat ut plus cæteris nos Deus amet: cum enim Dei in te amor, aliorum tibi affectus meritò conciliet, non possunt non bene ei apprecari quem Deus diligit; nihilque utiliùs ipsi optare queunt quàm ut Deus ipsum magis ac magis in dies amet, utque is se ad nova debitâ gratitudine beneficia disponat: Christus ipse ait Gaudium esse in conspectu Angelorum ob conversionem peccatoris solusque præter eum quem Visio memorat, quem quidem repererim litteris proditum, Cœlestis Chori hymnus de humano genere fuit. nobis enim hominibus natus est infans nobis datus: qui non assumpsit naturam Angelorum sed semen Abrabæ. Amore divino amor noster adeo dilatatur, ut præter Deum ipsum, nihil magis quam eos qui nobiscum Deum amant, diligamus; idcirco forte quod ad persolvendas Deo laudes nos juvent, quibus pro merito ipsius persolvendis impares omnes omnino sumus.

SECTIO XVII.

Necessè non est, ut tibi hic suggeram, *Lindamori*, varia superiùs commemorata eorum doctrinam supponere veram, qui æternum, immutabile, absolutamque electionis aut reprobationis decretum esse volunt: Quid interim sententiam de controversiâ Calvinistas inter, & Remonstrantes, de Prædestinatione consequentibusque eam dogmatis supersedebò hoc loco indicare. Pii viri utriusque partis gratiores forte Deo sunt, quàm sibi invicem: contendere enim tantum videntur, quodnam Dei attributum præcipuum obtinere locum debeat: alii enim ut divinam extollant bonitatem minùs congrua Deo videntur affingere decreta, alii verò eadem eò consilio rejicere ut divinam tueantur justitiam: atque adversarios hos dum idem etiam venerantur attributum, bonitatem scilicet, non immeritò rivales dixeris; cum hi hanc maximam ipsius laudem esse velint, quod ei resisti non possit, alii verò, quod om-

9 *Rev.* 1. 9. 15. 12. *Cron.* 6. 8. 1 *Matth.* 6. 6. 1 *Luc.* 15. 7. 10. 4 *Luc.* 2. 13. 14. x 1 *sa.* 9. 6.
y *Hier.* 2. 16.

E 2

nem

nem hominem, si modò hic voluerit, beatura sit. Gratia itaque Libertas utrimque deprædicatur, hinc latè patenti dominio, illinc certâ victoriâ. Quamvis autem nec per otium liceat, nec hujus loci sit de controversiis Prædestinationem spectantibus agere, cum tamen propugnans eam doctrina non tantum à reliquo humano genere, sed à plerisque etiam Ecclesiis Reformatis, variisque eruditis Theologis Ecclesiæ Anglicanæ non rejiciatur tantum sed blasphemæ etiam proxima habeatur, (nec sanè immeritò qui hanc doctrinam, errorem putant summè periculosum, ob ea quæ praxim inde consequuntur, pronunciant,) cum inquam hæc ita se habeant non abs re fuerit hic te monere doctrinam Prædestinationis necessariam non esse ut divini amoris libertatem, magnitudinemq; propugnemus: Deum enim humanæ felicitatis authorem esse tam conspicuum est ut non de re ipsa Calvinianos inter, & Arminianos, sed de modo tantum disputatio sit. Isti enim gratiæ vim ineluctabilem ascribunt, hi verò hominem gratiæ resistere posse dum affirmant, simul concedunt summè eam esse liberam, nec sub meritum cadere, exhiberique simul iis quibus offertur potestatem quâ eandem admittant, ut ad suam hominæ felicitatem sat conferat, si vel obstinatè eam non rejiciat, magisque eam acceptam debeat referre Deo quàm Mendicus liberatori suo acceptam eleemolynam debet, licet manum ad eam recipiendam porrigat, quàm non porrigere potuisset, si sponte ultroque injuriam sibi inferre voluisset. Christus fateor pretium redemptionis nostræ solvit, *propterea Dominus dicitur, qui emisit nos*^a sed liberrimâ Deo bonitate & hunc nobis Christum donavit, & lytrum acceptavit, cum neutrum facere potuisset. Quòd itaque Deus Filium suum unigenitum, ut mundum redimeret, in mundum miserit, non divinæ *Scriptura* justitiæ ascribit, sed divino in homines amorib; & Divus Paulus in eodem textu dicit & *justificari nos*, *διὰ τῆς αὐτῆς χάριτος*, libere & tamen *διὰ τῆς δωρεῆς τῆς χάριτος*, redemptione in Iesu Christo^c. vox Anglica sonat pretium redemptionis pro Captivis persolutum.

In confesso apud omnes est nullum admittendum esse meritum; quique sibi quid à Deo deberi aiunt, debitum illud ab ipsius promisso, non ab actione suâ oriri fatentur, divinæque se debere misericordiæ quod jure quodam suo quidpiam ab ejusdem justitiâ expectent. Divus Paulus, qui bonum certamen certaverat, cursum consummaverat, servaverat fidem, sperabat coronam justitiæ à Domino tanquam justo iudice^d: & tamen idem dicit, *Gratiâ per fidem salvari nos, non ex nobis metipsis sed libero Dei dono*^e. Cum enim nobis jam cælum Deus promiserit, meritò, & jure quodam æternam beatitudinem ab illius justitiâ expectare nobis licet, tam magna tamen, & pretiosa promissa, ut Sanctus Petrus^f meritò ea vocat, Li-

^a 2. Petr. 2. 1.

^b Ioanb. 3. 16.

^c Rom. 3. 24.

^d 2. Timoth. 4. vers. 7. 8.

^e Ephes. 2. 8.

^f 2. Petr. 1. 4.

berimæ,

berrima, quamque minimè meremur ipsius comitati, ascribenda sunt: quam facillè infinitam agnoscemus, si paulisper perpenderit quantum intersit æternam gloriam inter, minimaque nostra obsequia, quæ licet veniã non egerent, nullam certè mereri possent à Deo mercedem, qui ut Creator nollet quamlibet à nobis exigere servitutem nullo proposito nobis præmio posset: adeo ut cum omnia ipsius mandata quam maximã sollicitudine impleverimus, fateri nos oporteat *inutiles nos tantum esse servos*, qui *tantum quod nostrum à nobis exigebat officium fecerimus*: cui si de fuisset à Deo irritato verè meritò puniri poteramus. Atque re ipsã plerisque hominum adeo insitum est ut Deum fœlicitatis suæ auctorem agnoscant, ut ii etiam ipsi qui non intelligunt qui ipsis beneficiat, quandam tamen excogitaturi notionem sint, qua Deo se ob accepta beneficia debitores concipiant: quod ipsos inter Catholico-Romanos magis sobrii non tantum ascribant merito propriò dicto, nec tantum parum Gratia, quam turbulentiores quidam eorum scriptores, unde severiores nostri in ipsos invehantur, non ardui fortassis opus laboris foret, si per otium liceret, ostendere. Quòd *Arminiani* liberam maximè esse gratiam divinam, eamque sub meritum non cadere velint, demonstrantium Apologia^b sãt, superque indicat: atque ipsi etiam *Sociniani*, quo successu non desinio, magnã sollicitudine contendunt, ut erroneam, quam tuentur *de justificatione* doctrinam, ab hac objectione expediant, quod homines suam ipsorummet promoveri fœlicitatem insinuare videatur. Subit hoc loco animum locus quidam quem nuper in *Schlichtingio* recentiore quodam illius sectæ defensore legi, qui meo quidem iudicio, ubi per argumentum licet tam omni liber præiudicio ratiocinatur, quam ullus illius sectæ scriptor. *Socini* is doctrinam conciliare nititur divinæ gratiæ libertati iis rationibus quas ipsiusmet tibi verbis exhibeo: *Ad revivendam verò*, inquit^c (contra doctum Meisnerum disputans) *arrogantiam justificarum & ne dicant se meruisse gratiam, non est necesse servum in homine arbitrium inducere, non debet virtus tolli ut tollatur arrogantia: sufficit 1. quòd nec velle, nec perficere possint nisi Deus voluntatem excitet, & vires augeat 2. quòd ea quæ divinis adjuti viribus faciunt, nullo modo dignitati, & pretio divina gratia respondeant, sed infinito intervallo ab ea absint.* Quidquòd licet recentes, degeneresque Judæi quòd acres liberi arbitrii propugnatores sint, liberæ Dei Gratia non immeritò refragari credantur, celeberrimus tamen eorum Rabbini, doctusque familiaris meus *Ménasse Ben-Israël*, variique alii e præcipuis illorum Scriptoribus hac super re tantum non Orthodoxa dixerunt: tanta est hujusce veritatis lux. Atque hic memini Judæum linguæ Hebræicæ Professorem, qui hujusce me linguæ mysteria docuit, acrem pro

g. Luc. 17. 10. h. præsertim G. 17. n. 5. 6. i. pag. 97.

E 3

more

more gentis liberi arbitrii defensorem dicere, n. hanc ipsam libertatem quæ homines minùs Deo devincire nobis videtur, summum esse Dei in homines beneficium quo maxime ipsi devinciantur: quondam enim cum de rebus ad religionem spectantibus familiariter ageremus, magis dixit divinæ debere bonitati homines quàm Angeli debeant; cum enim, aiebat ille, Deus absque ullo ipsius merito, sed sua merâ bonitate, ac liberalitate liberum homini concesserit arbitrium, cujus legitimo usu Deum honorare queat, ut ejusdem abusu offendere, summum homini confert privilegium, quo scilicet suæ cooperari felicitati posset.

SECTIO XVIII.

J Am postremam, *Lindamori*, divini amoris proprietatem attigimus, summam scilicet illius utilitatem tum hinc tum post hanc vitam: ac primò quidem etiam hinc non minùs Deo debemus quàm omnia quæ possidemus: illius est & quod habemus, & quod sumus; verè enim de eodem Psalmographo^a dicere licet *ipse fecit nos, & non ipsi nos* neque tantùm inter manus ipsius, eramus, ut lutum in *manibus figuli*^b ut pro arbitrio nos effingeret, sed purum eramus nihil, inque nihili abyssu, si ipsi placuisset, adhuc delitesceremus. Ipsius amor est prima omnis felicitatis origo, cætera omnium instrumenta tantùm sunt, & quasi canales quibus ad eum ducimur: ingenio, per me licet, hominum tibi laudes concilias, industriâ Thesauros colligis: sed quis hoc tibi ingenuit ingenium? quis industrium te fecit, & feliciter industrium? Deus haud dubiè omnia quibus utimur, & fruimur æquè nobis dat, atque ille qui mille libras Mendico donaret, & vestimenta, & cibum, eidem dedisse censeretur. Sed præter obvia magis divinæ bonitatis munera aliis divinæ bonitatis donis fruimur, quæ licet ob constantem possessionem minùs conspicua videntur, cum iis tamen privamur, aut caremus nihilo minoris æstimantur.

Si mecum tantisper, *Lindamori*, trêmes cogitatione adires, ibique intuereris miseros illos captivos catenis remigiis alligatos, qui irati maris procellis licet expositis duriorè sape sentiunt in Continnente, quàm in ipso mari servitutem suam: si diducto sipario luctuosam illam morientium hominum Scenam oculis subjicerem, quorum quidam variis morbis omnibus vitæ commodis priùs quàm ipsâ vitâ privantur, quidam dubiam ducunt, miserimamque vitam non morbis tantùm sed & medicamentis etiam pane extortam, alii cum morte luctantes minùs adhuc morte ipsâ commoventur quàm præteritorum memoriâ criminum illegitimarumq; voluptatum quas jam de relinquere se non dolent, sed aliquando gustasse: Si te, *Lindamori*, in Prochotrophia

^a Psal. 100. 3.^b Isa. 64. 8.

ducerem,

ducerem, quæ non illic humanæ miseriæ spectacula occurrunt? in pulverem enim illic homines paulatim vivi reducuntur, mediâ plerique sui tantum parte superstites: si, inquam, ut paucis expediam, obvias ubique humani generis miseras, inundantesque orbem terrarum Calamitosorum lacrymas oculis objicerem, non minus forte Deo te debere agnosceres quod tot malis singulari privilegio exemptus sis, quam quod tot tantaque Dei beneficio bona possideas. *Quis enim discrimen posuit?* quæri potest de *externis*, non minus quam internis bonis: unde non minus Divino in te debes amori quod à vitiis animam maculantibus, quam quod à morbis corporis non tam periculosis, sed magis ferientibus, immunem te servarit.

*Ambitio enim, luxuria, avaritia, vindicta, libertasque illa familiaris cum mulieribus colloqui,† quam innocuam adeo Nobiles juniores existimant, morbi quidam sunt iis perniciosiores qui homines ad diatam medicam, ac nosocomia reducunt: cujus rei veritas ut innotescat, necesse non est ut in memoriam tibi revochem de imminente à morbis periculo judicandum esse ex parte quam afficiunt, cum is qui errare non potest, hanc quotidie assertionem probet, quod Charissimos etiam sibi filios & morbis, & gravissimis calamitatibus, ut peccatis purget, affligere soleat. Quocirca cum matrem intuemur collo filii ne apoplexiâ corripatur causticum applicantem, meritò inferimus causticum æstimari ab ipsâ levius apoplexiâ malum; ita cum Pater cœlestis variis quos amat, morbis, calamitatibusque affligit, ut à peccati labe mundet, inde tutò colligemus pœnam minus reatu malum ab eo reputari. In octavo Deuteronomii monentur Israelitæ ne prosperitate, quæ oblivionem omnium, præterquam eorum quibus fruimur, inducit, seducti dicant, *potentia mea, & virtus manus meae, has mihi divitias compararunt: Sed* inquit textus, *recordabuntur Domini Dei sui: ille enim est qui potestatem dat comparandi divitias: Non de rebellibus tantum Israelitis, qui Divinæ nescii bonitate erant, conqueri potest Deus, ut re ipsa conqueritur ore Prophetæ *ego docui Ephraim ambulare, ducendo eos brachiis, sed nesciebant quod ego curaverim eos: nimiumque multi sunt, de quibus posset, ut ore ejusdem Prophetæ dixit, nesciebas enim quod ipsi dederim frumentum, & vinum, & oleum, & multiplicarim argentum ipsius & aurum, quæ preparaverant Baal: quare resumam tempore suo frumentum meum, & vinum meum & lanam & linum quibus suam reget nuditatem. His omnibus patet quanta sit Divini amoris utilitas, cum spirituali hîc gaudio omnes carnis delicias longè superante suos Deus recreet, hâcque æternæ felicitatis quasi arrhâ, illius hîc absentiam quodammodo suppleat. Sed quis divina omnia collata nobis hac in miseriarum valle beneficia***

† 2. Cor. 4. 7, † 1. Petr. 1. 18. * Deu. 8. 17. 18. † Hof. 11. 3. † Hof. 1. 8. 9.

enumeret? Divinus tamen in nos amor non extinguitur nobiscum, nec ritu humani amoris concluditur tumulo, aut inutili in amore superstes remanet: Deus enim hominum more non tantum nos ad tumulum comitatur, ibique relinquit, sed instar Angelorum qui tulerant Lazarum in Sinum *Abraha*, tum maxime suum in nos amorem prodit, cum mortali anima carni exempta est: ita ut sanctus quilibet de Deo dicere possit quod Naomi dixit de *Booz* ^f, quod non desierit benefacere viventibus, & mortuis. Jam quidem inquit Johannes ^g filii Dei sumus, necdum liquet quid futuri simus, sed scimus, cum apparebit, nos fore ei similes: aeterna jam hæc beatitudo dicendorum argumentum erit, quia proposita mihi brevis in disserendo de Divini amoris utilitate de cœlesti tantum beatitudine disserere jam patitur.

SECTIO XIX.

Sed *Lindamori*, prius quam manentem nos in cœlo beatitudinem exponamus, monendus es licere tibi eam concupiscere: multi enim sat celebres Concionatores populum docuere cœlum sperare, ac concupiscere, mercenarium redolere, filioque indignum esse. Fateor equidem si quis expectet cœlestem gloriam ut mercedem operis, aut meriti Stricti debitum, illud merito à Theologis à quibus dissidemus rejici, quod & ipse quoque omnino condemno; sed divina inter stimulos divini amoris numerare beneficia, eum imitari est, qui dixit, ^a diligo Dominum quia audivi vocem meam, & supplicationes meas: gaudiorumque spe cœlestium nostros hic dum solamur labores Mosem imitamur, qui dicitur ^b, opprobrium Christi majores aestimasse divitias omnibus thesauris *Aegypti*: respiciebat enim, ^c & prestare mercedem: Deum quidem *Lindamori*, absque ulla proprii emolumenti spe amare generosæ admodum mentis est. Quamvis autem negare non ausim ejusmodi in hominum animis accendi posse amorem, hunc tamen censeo, licet in quibusdam reperiat, ab omni homine non exigi. Si pietatis præmia terrestria forent, hæcque recipienda, tum ut ad debitam tantum mercedem ad ea aspirarem: at ob cœlum idcirco speratum quod ibi Deo, Christoque etiam fruamur, aliisq; illis gaudiis, quæ nisi animæ à corporeâ hæc malsâ separatione obtineri nequeunt, ob cœlum inquam ita consideratum, omnibus hic renunciare deliciis, nobilis tantum, generosique, & credentis animi est. Si assererem formidine pœnæ etiam æternæ deterreri nos à malo debere, paradoxum forte illud, si quibuscum disputo, reputarent: nihil tamen dicerem quod ipsa etiam Scriptura non asserat: Timeamus ergo inquit Apostolus ^d ne cum promissum nobis fuerit nos in ipsius requiem intraturos, quispiam nostrum eâ excludatur: eminentissimusque Evangelij

^f Ruth. 2. 2. g 1. 10. 3. 1.

^a Psal. 116. 1. ^b Hebr. 11. 16. ^c Hebr. 4. 1.

præco Paulus qui Evangelium feliciter contra legem defendit, de se ipso ait ^d : *corpus in servitutem redigo, ne cum aliis predicavero ipse reprobus efficiar.* Neque mancipia, & mercenarios tantum hæc Christi verba ^e spectant dico vobis, amici mei, nolite timere eos qui occidunt corpus, sed nihil amplius possunt, sed præmonco quem timere debeatis, timere eum, qui postquam occiderit vos in gehennam conijcere potest; etiam dico vobis, (quam repetitionem hæc controversia ostendit non fuisse inutilem) illum timere. Quæ quidem paraphrasis non indicat tantum, quem timere debeamus, sed etiam quas ob causas insinuat. Et cum Paulus dicit, Scio cui fidam, intelligit, quis sit, quam fidelis, ut S. Petrus alibi ^f Deum vocat, ut quam omnipotens, unde statim subjungit, certus sum posse illum servare que illi commisi, in illum diem ^g. Plures in eundem scopum afferri textus possent nisi proposita hic veritas ex his satis elucesceret, quæ quidem hæc aliisque Scripturæ locis Novi Testamenti, ut apud quosdam adversariorum majoris autoritatis sint, satis apertè demonstratur ^h : *Festino ad signum pretii sublimis vocationis Dei in Christo Jesu* : *beati qui faciunt mandata ejus, ut jus habeant ad arborem vite, intrentque per portas civitatis* ^k, *ponentes bonum fundamentum in tempus æternum*, ut possint suscipere æternam vitam : deque Christo ipso dicitur, *cujus haud dubiè in Deum amor filii amor erat* ^l : *aspicientes in Iesum autorem, & finitorem fidei, qui proposito sibi gaudio crucem tulit, despexit opprobrium, & sedes ad dexteram Throni Dei* : nec video qui indignum filio sit eos excitare in se affectus quos cælestis Pater in eodem easdem ob causas excitavit : cumque spem nostram allicere videatur Scriptura cum Paulo his verbis ^m, *omnis homo certans pro victoria temperatus est in omnibus* : illi autem illud faciunt ut corruptibilem coronam accipiant, nos incorruptibilem : quid quòd Christus ipse alicubi dicit ⁿ, *gaudete & exultate quia merces vestra magna est in cælo* : atque alibi ^o *esto fidelis ad mortem, & dabo tibi coronam vite* : Cum inquam nostras ita fovere spes Scriptura videatur, annon ea nobis illuderet, dum acerrimis passiones nostras stimulis excitat, si non liceret eas alere passiones quæ circa objecta ab ipsamet proposita versantur ? Atque haud dubiè, *Lindamori*, cum Deus, qui, ut creator noster, humanæ animæ temperamentum novit, multò meliùs quam homo ipse, tum spe, tum timore ad suum allicere obsequium dignetur, minimè decet nos minùs probare methodum ipsius operandi in animas nostras, aut oblatum pietati nostræ subsidium rejicere, quam etiam optimi quique oppugnari in se sentiunt. Nullum itaque prætermittendum subsidium quod à superstitione illam removeat. Si enim nullâ spe conatus nostri animarentur, nulli profus eva-

d 1. Cor. 9. 27. e Luc. 12. 4. 5. f 1. Petr. 4. 19. g 1. Tim. 1. 12. h Phil. 3. 14. i Revel. 22. 14.
k 1. Tim. 6. 19. l Hebr. 12. 2. m 1. Cor. 9. 25. n Matt. 5. 12. o Rev. 2.

F derent,

AMOR SERAPHICUS.

derent, si mercedem, seu cœlestem gloriam sperare nobis non liceret, cum hâc etiam spe incitati lentius, quàm par foret, in viâ virtutis progrediamur.

SECTIO XX.

Sed, *Lindamori*, licet non indiligentem controversiis Theologicis operam navarim, agrè tamen renitensque de iis scribo, impulsus scilicet hâc hujusce veritatis studio, quæ ad sequentem dissertationem necessaria erat. Facilius itaque mihi tu, quàm ipse mihi ignoscam quòd tamdiu superfederim differere de divini amoris utilitate, quatenus jus hic nobis ad cœlum tribuit, ipsam quondam possessionem collaturus: ad cœlum inquam tam multiplicis beatitudinis sedem ut vix cœlum ipsum inter gaudia nostra numeraturi simus, illic possessorum excellentia bonorum tantum suâ ne cogitatâ quidem prius plenitudine nobiliter decipiet, quantum terrestrium fruitio voluptatum sua nos vacuitate decipere solet: *Neque oculus*, ait Apostolus, *vidit, neque auris audivit, neque in cor hominis ascendit, quæ Deus diligentibus se preparavit*, tam puræ, sinceræque deliciae nostros longe sensus transcendunt: quascumque scœlicitatis ideas fingere nobis possumus, longe his in cœlo majorem experiemur reipsa beatitudinem: in cœlo inquam tot gaudiorum quasi feraci solo, ut decepta, quia superata, spes nostra beatitudinis nostræ pars futura sit, quæ divinæ adeo immensitatis particeps est, ut meris eam negationibus Apostolus describat, & ne quid impar huic statui concipiamus, beatitudinem nostram tanquam quidpiam supra omnem cogitationem nostram concipi à nobis velit. Neque mirum, *Lindamori*, si tecum ipse perpendas in cœlo omnes nostras facultates gratissimis aptissimisque objectis & beandas, & satiandas omni absque tædio. Clausus adhuc in utero matris pusio nullam sibi earum voluptatum ideam effingere potest quas soni harmonici splendorque objectorum nato, subministrabunt: idem quamdiu puerili non excessit ætate licet delectari possit pictorum ex arte Emblematum aspectu aut characterum fulgentium Bibliorum Græcè, aut Hebraicè pulchrè impressorum, ne cogitare tamen tum poterit, quantam ex iisdem adultus jam, & edoctus voluptatem percepturus sit: tunc enim tantum capiet quæ moralia præscribant hæc emblemata præcepta, quàm profunda suggerant Biblia mysteria, *originalem* præsertim textum intelligenti.

Ingressi cœlum, *Lindamori*, geminum hoc metemus emolumentum: Præter ea enim objecta, de quibus prius ne cogitatio quidem animos subire nostros poterat, præter hæc inquam, perspicacior jam, amplior-

a 2. Cor. 2. 9.

que

que ingenii nostri acies ea nobis summâ nostrâ voluptate in objectis etiam notis deteget, quæ nunquam prius detexeramus: unde nova deliciarum Scaturigo. Non est quod mireris, *Lindamori* quòd, dum cæli & gaudia commemoro quàm maximè congruas tanto argumento locutiones adhibeam: licet enim floridæ nimium videantur, aptioresque quæ à laudante potiùs quàm ab asserente usurpentur, has tamen lubens usurpo cum nemo beatissimum Sanctorum in cælo statum dicendo exequare possit. Cæli siquidem gaudia, *Lindamori*, cæli stellarum adinstar sunt, quæ quia à nobis procul distat: exiguæ admodum videntur, licet reipsa tantæ molis sint ut etiam non maximæ terram ipsam magnitudine superent: Quare si mecum Planetas aspiceres, ejusmodi telescopiis eos tibi ostenderem, quæ majores eos quam reipsa nobis apparent, exhiberent, ut cælestia Gaudia iis describo locutionibus, quæ majora ea, quam nobis hîc videntur exponant ut minùs imperfectam eorum tibi fingas ideam.

SECTIO XXI.

IN cælo itaque magistrâ experientia fœlicitatis definitionem addiscimus: illic rerum omnium inde pretia æstimaturi sumus quòd ad beatissimum hunc statum dirigant, ubi erit quicquid voles, & non erit quicquid noles: neque enim cælestis patriæ beatitudo philosophica est, in limitatione, sed in fruitione desideriorum posita: tum enim digna nobis objecta eligemus quibus & semper, & abunde fruemur: atque juxta rationis nostræ tunc illuminatæ judicium, quòd in electione objecti errare non possumus fœlicissimos nos exestimaturi sumus: illic similes erimus Sanctis quos hîc miramur: quique eorum heroum virtutes longe superant, quos Ethnici immeritâ Apotheosi donarunt; præstantissimi ii qui humanum genus & nobilitarunt, & docuerunt summo mortalium emolumento, & honore, quorum gesta Sacri etiam Codices referunt; Spiritus inquam justorum qui perfecti evaserunt, ut scriptura loquitur, ^a familiares nobis, perpetuique futuri sunt socii: quibus etiam non grati tantum futuri sumus, sed & eorum numerum ipsi augebimus: familiariter in cælo cum gloriosissimis illis Spiritibus agemus qui etiam in peregrino ut apparent hîc nobis vestitu adeo refulgent ut eos non miremur tantum, sed & Divino pæne cultu prosequamur: illic gratissimum nobis erit spectaculum Christus ipse, de quo tam multa sacri codices, qui tot nos cumulavit beneficiis, ut non ob infinitas tantum ejusdem perfectiones, sed hoc etiam nomine amare eum omnibus animæ facultatibus, & venerari debeamus: illic inquam intuebitur divinum illum hominem, qui

^a Hebr. 12.27.

cum inter nos ut loquitur discipulus quem diligebat, ^b *ventoria fixisset* & cum hominibus super terram vixisset ut ad cœlestem eos habitacionem exemplis suis idoneos redderet, Majestatem mansuetudine adeo contemperavit, humanæque naturæ imbecillitatem Divinitatis suæ potentiâ adeo roboravit, vitam denique tot virtutum & mansuetudinis exemplis tam illustrem egit, ut de ipso Judæi dicerent ^c : *omnia bene fecit*, ipsique invadentes eum apparitores confessi fuerint ^d *numquam ita hominem esse locutum*. Quidquod ipsi Apostoli qui ipsius gesta propius aspiciebant, nec educatione ad magna facti, quamvis ab ipso sæpe varios ob defectus corripentur, eum tamen medios per labores innumeros ad mortem usque secuti sunt, vitam ipsam absque ipsius consortio morte duriorum rati: *eamus & nos & moriamur cum eo* ait infidelis Thomas sociis discipulis ^e. Sed *Lindamori*, ibi Filium Dei videbimus non *in forma Servi* quam ut pro nobis pateretur, induit, munusque hîc Sacerdotale exercebat, sed in regiâ majestate quàm Regum ipsius officium requirit: unde *Rex Regum*, & *Dominus dominantium* dicitur, & cum ut ipsemet loquitur ^f *omnis potestas in cœlo, & in terrâ data sit ipsi*. Quàm nobile nunc Divinum hunc Monarcham in Cœlo comitatur famulitium, cum hic in deserto Angeli ei ministrarent, faciliusque in præsepe circumligato multitudo cœlestis exercitus ipsius nativitatem celebrarent, juxta illud Scripturæ ^h *cum eduxerit filium primogenitum suum in mundum omnes Angeli ejus adorent eum*: tam nobiles tamen Angeli creaturæ sunt ut eorum unus una nocte centum & octoginta, hominum milia in blasphemî Senacheribi castris interfecerit; tantaque est Angelicæ naturæ majestas, ut eum intrepidus Joshua eorum quempiam qui vestitu humano ipsi apparuerat, à quo stare interrogasset, cum eum Angelum rescivit (nisi forte eum promissum *Messiam* supponeret qui alibi *Angelus fœderis*, ⁱ ut in originali textu habetur, atque in eodem, *Dominus*) summâ statim submissione dixerit, *quid ait Dominus meus servo suo* ^k: atque Daniel ipse potestate à Rege secundus, sapientiâque tot provinciarum Gubernatores, artisque magicæ celebratos magistros longe exsuperans, Angelo tamen qui ipsi apparuerat confessus est se ipsius præsentiam pone exanimari additque *qui potest servus Domini mei cum hoc Domino meo loqui* ^l? Christum itaque visuri sumus non passionis suæ nube ut hîc obductum, sed gloriæ in cœlo circumamictum: Spinæ jam ipsius coronæ non amplius pungentis, sed decorantis splendidius ipsius e capite radiabunt, quàm Spinæ ardentis rubi in quo Deus Mofi apparuit: neque vilem illam formam intuebimur, de qua Propheta, dum contemporarios Messæ Judæos exhibet, ^m *Neque habet formam, neque pulchri-*

^b Ioan. 1. 11. ^c Matth. 7. 37. ^d Ioan. 7. 46. ^e Ioan. 11. 16. ^f Revel. 19. 16. ^g Matth. 28. 18.
^h Hebr. 1. 6. ⁱ Malac. 3. 1. ^k Iosh. 5. 13, 14. ^l Dan. 10. 17. ^m Isa. 53. 2.

tudinem;

sudinem, cumque videbimus eum, nulla est in eo pulchritudo quam quis desideret, sed tanta cum fulgentem Majestate visuri sumus, ut merito eum Nephle^c admirabilem existimaturi simus, animæque nostræ attentiore ipsius contemplatione raptæ tunc imitabuntur Sponsam in mystico Solomonis Epithalamio, qui cum pluribus variam Divini illius Sponsi pulchritudinem descripsisset in hoc exumpit Epiphonema omnino contrarium phrasi superius memoratæ, totus est desideria, ^p aut Hebraismo, maxime desiderabilis, quod Angli sic reddunt, est omnino amabilis. Ipsius oculi, ut describit Johannes, ^q instar ignium apparebunt, purasque ac sanctas in avidorum spectatorum pectora flammam immittent, flammam inquam puram, ac æternam similes fortè iis ex quibus ii e Patribus qui Corporeos Seraphinos volebant, eosdem constare existimabant: Neque in cor hominis ascendit, quæ Deus in cælo preparavit diligentibus se. Hanc gloriam minimè expresserimus, si dixerimus concipi non posse quibus Deus præmiis passionem, obedientiamque Filii remuneratus sit, cujus unius gratiæ æternam tot hominum millibus gloriam retribuit: qui servos suos stellis etiam splendidiore fecit, ^r Filio haud dubiè unigenito majorem addet lucem, quem ut verbis Scripturæ ^s utar, heredem constituit omnium, per quem etiam condidit & mundum, qui cum esset splendor Patris, & imago personæ ejus omnia sustentans verbo virtutis suæ; cum ipse peccata nostra purgasset, sedit ad dextram Majestatis Altissimi supra omnem potestatem & principatum potentatum & dominatum, & omne nomen quod nominatur non tantum in hoc mundo, sed & in eo qui venturus est. Ex quibus patet exaltatum esse non modò supra omnes terrestres Principes sed etiam supra altissimos cælestium Spirituum ordines.

SECTIO XXII.

Sed non est timendum, *Lindamori*, ne sublimis in solio Gloriæ Christus minimum Sanctorum despiciat, aut eum iis etiam familiaritatem: asserit enim Divus Paulus fuisse eum in *forma Dei*, cum formam servi, ut nos liberaret, induit; atque haud dubiè qui eousque se demisit ut nos in cælum duceret, lato nos illic vultu excipiet: dum inter nos viveret Lazarum etiam in tumultum invisit, eumque in vili eo statu etiam amicum suum dixit: cumque descendens de monte olivarum lætis populi acclamationibus, viisque palmis, vestibisque fratris exciperetur, non potuit lacrymis etiam urbis Hierosolymitanæ proximum non deplorare excidium ^b: ita medios ipsos inter triumphos ardentif-

^o *Mat. 9. 6.* ^p *Cant. 5. 10.* ^q *Revel. 1. 14.* ^r *Dan. 12. 3.* ^s *Hebr. 1. 2. 3.* ^a *Philip. 2. 7.*
^b *Luc. 19. 37. 38. 41.*

simum in acerrimos hostes suos testabatur amorem.

Et ne quis crederet se de mortalibus tantum fuisse sollicitum quoad diu ipsorum ipsemet miseriarum particeps esset, monendus es, *Lindamori*, statim ab ipsa resurrectione subitaque illa conditionis suae mutatione, cum non posset non meminisse desertum se ab Apostolis suis fuisse, eos tamen ipsos Apostolos à quib. derelictus fuerat, nobiliore donasse titulo quam cum inter eos viveret: *Fratres enim vocavit*^c: Quidquid de Petro peculiariter sollicitus videbatur, qui^d quamvis paratum se cum Christo ad mortem jactaret eum tamen non dereliquit tantum, sed & pernegavit. Inter coeli delicias suorum hic calamitates adeo observat ut expirantem Stephanum per jactorem in eum lapidum acervum intueri voluerit^e, exclamaritque cum Saul Christianum populum persequeretur, *Saule, Saule cur me persequeris*^f? quasi ipse, iique qui eum diligunt unum quid essent. At nunciis, ad Angelos, aut Gubernatores septem Ecclesiarum missis sat declarat, ^g se de quovis Christiano perinde sollicitum esse, ac cogitare, ac si de nulla alia re cogitaret: ipsius sublimitate amicitia ejusdem non minus familiaris nobis futura est, sed magis benefica: non dedignatur dicere etiam post suum in caelum ascensum^h, *ecce ad ostium sto, & pulso, si quis audiat vocem meam, & ostium aperiat, veniam ad eum, cenabo cum eo & ipse mecum*. Idem ille Rex, in Parabola quae ipsummet exhibet, fidelem quemque servum hac amica salutatione excipit, ⁱ *Enge, serve bone*; atque aliam in parabola meminit quantam familiaritate Dominus fideles vigilantes servos remuneraturus sit, dum discipulis dicit *beatus ille servus, quem Dominus cum venerit, invenerit vigilantem: amen dico vobis, quod succinget se, jubebitque illum sedere, ut comedat, venietque & serviet ei*^k: quem quidem loquendi modum minus miraberis si tecum perpendas eum continere & parabolam, & hyperbolam, adeoque non esse stricto sensu sumendum. Familiariter egit ut in Evangelio habetur, Christus cum publicanis, & peccatoribus, adeo ut discipulorum etiam suorum pedes lavare non dedignaretur. Cum itaque tam familiariter se praebuerit iis etiam qui facile ipsius beneficiis abutebantur, nemini mirum videri debet si tam benevole, familiariterque cum iis agat, qui jam ab omni levissima etiam offensae periculo ipsa status sui conditione securi sunt. Cave, *Lindamori*, me quidquam abs re facere putes quod tantam sollicitudine gloriosissimi in Caelo Servatoris beatitudinem tibi ob oculos ponam, sublimibusque Sacrorum Codicum phrasibus tibi demonstrem *Solem justitiae* non posse amplius eclipsim pati cum purissimis splendescat radiis: *in caelo enim*, ut Apostolus ait, ^l *videbimus Jesum, paulo, aut ad breve tempus, Εραχτι, minorem Angelis, quod mor-*

^c Math. 28. 10. ^d Luc. 22. 31. 32. ^e Act. 7. ^f Act. 9. 7. ^g Apoc. cap. 2. & 3. ^h Rev. 3. 20. ⁱ Math. 25. ^k Luc. 12. 37. ^l Hebr. 2. 9.

temp passus fuerit, *gloriâ, & honore coronatum*. Suavius itaque futurum nobis est cœlum, quod ibi is regnet, qui pro nobis passus est & pro quo pariter, si quando isthuc veniamus, multum passi fuerimus: Cum enim amor, ac reliquæ superflites ibi gratiæ in Cœlo perfectiores longè futuræ sint; beatitudo summa Salvatoris nostri pro ipso amoris nostri ardore ad nostra haud dubiè gaudia accessio quadam erit.

Præterea cum Regiæ nomine dignitatis quam ut Mediator possidet, Salutem illius sententiæ non minus quam meritis debeamus, nova inde gaudii origo nobis erit. Neesse non est ut hîc tibi indicem quanti Amantes minima accepta ab Amatis suis munuscula faciunt, vittamputà, capillum, armillam aut quidpiam ejusmodi; quæ quidem idcirco tantum aestimare queunt quod ab ipsis ea acceperint: præcipuis interim naturæ, & fortunæ muneribus frivola hæc anteponunt: quanto igitur felicius nobiscum, *Lindamori*, agetur, qui gaudia nostra ei accepta relaturi sumus, ei inquam adeo dilecto, ut cœlum nos magis beatorum sit sui in nos amoris argumentum, quam quæ ejusdem munificentia liberale donum: quemadmodum Sponsa multò pluris facit anulum promubum à redamante Sponso sibi datum; quatenus is amoris pignus est quàm quatenus aurum & gemma est magni pretii. De Apostolis oppressis dictum^m est: *Gavisifunt quod digni habiti essent pati pro nomine ejus*, at si meritò gaudent quod pro eo paterentur, quæto magis gaudebunt qui cum ipso regnant? Quòd nostros ipse tulerit labores, quibus ipsa mortalitatis conditione obnoxii sumus, adeo nostrum alleviat onus ut hoc sensu etiam verè dici possit *castigationem pacis nostræ fuisse super eum, & ipsius vulneribus sanatos nos esse*: Cujus autem crux adeo nobis benefica fuit, ejus haud dubiè corona utilior longè futura est, cum omnem servum fidelem invitet ut intret in *gaudium Domini sui*. Tantam nobis in quovis statu suo beatitudinem conferre Christus voluit, ut tum in cœlo, tum in terrâ aut gaudiis nos animet, aut dolorum nostrorum particeps futurus sit: unde aut miseras nostras passione suâ imminuit, aut beatitudinem felicitate suâ auget.

S E C T I O XXI.

HAc; *Lindamori*, de Christi beatitudine dissertatione ne latum quidem unguem à Scopo digressus sum, cum de beatissimo eorum ibi statu qui illum diligunt, hîc agam. Nullâ igitur digressionis, quæ reipsâ nulla est, petita veniâ, ulteriùs jam monendus es in Cœlo non seniore tantum fratrem Christum visuros nos, sed verosimiliter etiam amicos, & consanguineos, qui transactâ hîc conformiter virtuti vitâ ipsius

in *Act. 5. 41. in 1. Jo. 53. 5. in Mat. 23.*

inorien-

moriendo gratiam promeriti sunt: Cum enim Christus dicat ^a *filios resurrectionis Angelis aequales fore*, qui tamen in visionibus Danielis, & Sancti Johannis sibi invicem noti videntur; quando quidem in parabola ^b divitis Hellenis, & beatissimi illius Mendici, Pater fidelium videtur non tantum nosse Lazarum, & quo in statu sit, sed & præteritam ejusdem Historiam; atq; ipse etiam Gentilium Doctor conversos Thesalonicensis *futuros suam eo de coronam confidit* ^c, qui enim multos ad *justitiam converterint stellarum instar* teste Scriptura ^d *fulgebant*; cum, quod præcipue considerandum venit, cognitio intima particularium actionum, hominumque ad Divinæ extreme illo judicii die manifestationem justitiæ, sive in puniendo, sive in remunerando necessaria sit; cum inquam hæc præter alia quam plurima sacri codices argumenta subministrant; tutò hinc inferemus verosimillimum esse futurum ut in Cælo nos invicem ipsos noscamus, cum nihil ad nostram illic felicitatem deesse queat. Quin etiam, *Lindamori*, omnino ita censeo nostros in cælo amicos quasi obviam nobis factos latissimo illic, ut ita loquar, vultu nos excepturos. Cum enim Christus doceat ^e ipsos etiam Angelos non modo nobis non consanguineos sed ne ejusdem consortes naturæ, gaudere plurimum ac delectari peccatoris ad Deum conversione, cui mirum videatur, ibi ubi charitas teste Paulo ^f perfecta evadit, futurum ut carissimi nobis amici latentur plurimum non tantum quòd ad Deum incipiamus converti, sed quòd ad ipsum reipsa veniamus. Atque equidem non immeritò existimaria mutua nos congratulatione ab amicis excipiendos, quod per tot scopulos & procellas, & malaciam sæpe non minus periculosam in cæli tandem portum, ubi innocentia, & voluptas, rarissimæ hæc comites, regnant, appulerimus. Atque virtutum in nobis tum, amicisque relucens cognitio, necessaria futura est ut nos invicem noscamus: adeo enim immutandi sumus ut nec amicos, nec ipsi nos metipso agniti sumus ni cognitio plenior beatissimam illam mutationem comitaretur.

Amicos enim defunctos, quos extremum vidimus mortis horrore adeo nuper mutatos ac deformes, Christi astantes Throno, intuebimur: corporaque eorum quondam adeo vilia, at nunc in similitudinem gloriosi illius corporis transfigurata ^g: qui unà cum totâ Cœlesti Hierarchiâ immortalis Deo debitas persolvent laudes. Neque hæc tibi *Lindamori*, suggeram majore nos, cum simul ibi convenerimus, perfundendos gaudio, quam perfusus fuit olim Jacobus cum in filium Josephum incidit, quem ubi diu mortuum deflesset, summum magni Regis Ministrum tandem reperit: cum enim Patriarcha dixerit filio suo ^h *sine me mo-*

^a Luc. 20. 36. ^b Luc. 6. ^c 1. Thess. 19. 10. ^d Dan. 2. ^e Luc. 15. 7. ^f 1. Corinth. 13. 6.
^g Phil. 3. 21. ^h Gen. 46. 30.

vi cum viderim faciem tuam ^h. Aspectus nostrorum in cælo amicorum vitæ nos aternæ securos reddet : nostra enim cum iis illic conjunctio nullo tolli divortio poterit, ipsique animæ, corporisque unioni par prope futura est. Hic quidem ni nostrum imminuant amorem amici aut neglectu, aut aliter, adeo sæpe eos deperimus, ut Deus hæc nobis idola, & rivales suos præmaturâ subtrahere morte soleat. Sed illic majores utrimque perfectiones, non merebuntur tantum, sed & gignent arctiorem amicitiam: ipsâ enim Dei contemplatione, fruitioneque omnis noster in creaturas amor origine, & Scopis Divinus erit : ut animata virtute magnetica acus cum sibi invicem adhærescunt suam magneti unionem debent ad quem proinde violentiùs utraque, quàm ad se invicem propendet.

SECTIO XXIV.

Illuc verosimiliter intelligemus profunda illa religionis nostræ mysteria, quæ perspicacissimi etiam hic ingenia minimè se capere agnoscunt ; cum post tot exantlatos investigatione inutili labores dicere tandem cum Apostolo debeant : *ô altitudo!* Illic obscuriores Scripturarum locos intelligemus, quos nulli adhuc commentatores omnes sat illustrarunt : Illic observantes quàm mirè quadrent variæ Scripturæ partes variis temporibus, locis, personis, juxta omniscii authoris scopum perfectam ubique harmoniam agnoscemus, eos inter textus qui jam pugnare videntur, necessariamque fuisse eorum nunc obscuritatem tunc percipiemus : Peculiarem illum Scripturæ stylum quem non nisi summo labore conformem rationi comperimus, admirabilem tum suo dignum authore dicturi sumus : Illic ænigmata providentiæ, quorum difficilis solutio probos etiam viros dubios aliquando fecit, an Deus necne mundum regeret, luce clariùs meridianâ nobis exponentur. *Dubios* inquam probos viros fecit quod bonorum calamitates ab eo probari viderentur, qui scelestos interim prosperis rebus bearet : Illic nobis constabit apparentes omnes anomalias quas inconstanti Deæ cuiusdam Ethnicæ tribuebant, non divinæ tantum bonitati, justitiæque non repugnare, sed & ab iisdem emanare; quod perspicacioribus credere difficiliùs fortè fuerit, quàm renunciare vino, auro, & amasiæ, in cælo tamen id ipsum credere tam rationi conforme erit quàm hic capti difficile judicatur: ut enim Biddad loquitur apud Jobum, *ab heri tantum sumus, nec scimus quidquam; quia dies nostri super terram sunt velut umbra* : cumque vitæ brevitate prohibeamur ne diu hic spectatores simus eorum quæ hoc in sublunari Orbe gerantur, minimè mirum si minùs rectè de iis consiliis judicemus, quo-

h Gen. 46. 30.

a Rom. 11. 33.

b Job 8. 9.

rum neque originem neque scopum intelligimus. Quod adhuc æquè ferè injurium est, ac si sublimem illum Poetam Senecam censuræ quis subjiceret cum unam tantum Tragediæ partem cujus postremam partem nunquam vidisset, legisset. At cum divina semel in administratione mundi omnia potuerint consilia: frequentes Imperiorum ortus & occasus, familiarumque, ac hominum etiam privatorum clades, quæ homines adeo sollicitos habent, adeo tum justæ videbuntur, ut ea ipsa, quibus ad negandum Deum hinc inducebamur, illic in illius laudes concitatura nos sint: suavissima, tum divinæ providentiæ contemplatione in extasim quodammodo rapiemur: sed maximo præterea gaudio perfundemur summoque incendemur affectu gratitudinis cum dignabitur Deus nobis aperire quas potissimum ob causas nos sæpe afflixerit, ostenderitque eas non justitiæ, tantum, sed suæ etiam erga nos misericordiæ fuisse partus: neque enim gravius ferit Deus, aut citius, quam occasio exigit. Servis suis itaque ostendet eorum se spes idcirco tantum sæpe eluisse ut majora speratis bona ipsis procuraret. Omnes itaque intellectus nostri tenebras *æternæ illius diei*, ut cum Petro ^c loquar dissipabit ortus.

Tum illarum omnium difficultatum solutio quibus fides hinc nostra exercebatur, & premebatur illius futura merces est. Fatebor hinc tibi ingenuè, *Lindanneri*, quamvis hoc in homine nondum viginti & duos annos nato, sat insolitum quid videri possit, me studium Verbi Divini, providentiæq; tam arduum, & simul tam gratum arbitrari ut vel ob dilucidam harum rerum intelligentiam, quamvis nulla alia secum afferret bona, desiderari à me cælum deberet; atque equidem ut tam abstrusa comprehenderem mysteria caducis omnibus vanisque voluptatibus facile renunciarem, quibus temerarii sæpe mortales seducuntur, ut pro his suam ad æternam hæreditatem jus sæpe dimittant.

SECTIO XXV.

NEquè cum Sanctis tantum, Angelisque familiariter agemus, sed cum eo ipso, qui nihil inde pauperior factus, creavit eos omnes, gloriæ fonte Deo. In Cælo Cæli conditorem intuebimur, & videbimus Deum sicuti est ^a qui ut Scriptura loquitur erit *sum omnia in omnibus* ^b. Eminentius enim omnia Creaturarum bona possidet quam Sol scintillantem illam astrorum lucem.

Si quispiam non postremus ^c Philosophorum querenti cur natus esset? respondit *ad Solem contemplandum*, si perspicacissimi Naturalistæ, licet obtusam intellectus humani aciem, quam aptè Aristoteles noctuæ sub me-

^c 2 Petr. 3.18.^a 1. Joan. 3.2. ^b 1. Cor. 15.28. ^c *Anaxagoras*.

ridiem comparat, pauca tantum sapientiae, potestatis, & bonitatis vestigia in rebus creatis discernant, incredibili tamen delectatione ac stupore tam divini artificii opera intueantur: si sapiens illa Regina quae à tam remotis regionibus Salomonem invisura venit, obstupuit cum quae quidque sapientia, quae humana tantum erat, ageret aspexisset: Si Angeli ipsi, ut Petrus loquitur, ^d in ipsa Dei mysteria introspicere desiderant ut mysterium Redemptionis humanae intelligant, quantis, *Linda-mori*, inebriandi sumus deliciis ad ipsum Dei aspectum admissi in Caelo? cum praesertim futura nostra beatitudo praecipue posita sit in beatifica, ut loquuntur Scholastici visione ^e, Christusque ipse Coelestem nostram felicitatem hanc ipsam beatificam visionem describat ^f ubi dicit *beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt*: ut contra Apostolus privationem visionis beatificae ut extremam miseriam exhibet ibi ubi cum hos ad quos scribit ut *pacem, & sanctitatem* sequerentur hortatus esset, ut illos ab exhortationis suae neglectu deterreret, addit, *sine qua nemo Deum videbit* ^g. Hac autem visione Angelorum etiam beatitudinem describere Christus videtur, ubi cum prohiberet ne quis parvulis in se credentibus Scandalo esset, ut vim dictis adderet, haec verba subjungit, ^h *Angeli eorum semper vident faciem patris mei qui in caelis est*.

Contemplatione, fruitioneque gloriosissimi illius objecti omnia finis suo bona complexi adeo rapiemur, ut per innumera etiam saecula alia nulla re delectari possimus. Gaudia autem nostra illic tam plena futura sunt ut nihil illic quod velimus desideraturi simus, praeter plures quibus Deo acciamus, linguas, majoresque semper ob accepta bona gratias ipsi agamus: atque haec etiam desideria sua ipse Deus acceptatione complebit. Quidquod desiderare ulterius quidpiam Sancti nequeant, cum desideria omnia sua Dei possessione quasi praepossideant: tempus illorum instar ignis, cum obvia omnia devorarit, mutabitur in aeternitatem; quae ejusmodi est, ut licet gaudia nostra postquam aliquot annorum myriadas aetatem quasi attigerint, nova tamen semper futura sint, hoc praecipue nomine quod finiri nequeant. In caelo beatitudo nostra eadem semper erit, semper nova; fastidium enim oritur vel ex imperfectione objecti vel appetitus nostri: nulla autem hoc in objecto imperfectio esse potest: Atque extinguetur in caelo omnis ulterioris boni appetitus: ubi tanta futura est beatitudo nostra ut nulla eam varietate jucundiores reddere necesse sit. Si quae autem gaudiorum in Caelo varietas adsit, ea in ulteriore Dei cognitione posita erit; quae plurimum delectabit instar variantium in collo Columbae colorum, aut scintillantibus adamantis refractionum. Tam varia ut ita loquar in Deo *Identitas* est, ut ipsius fruitio, & impleat desideria nostra & nova generet;

^d 1. Pet. 1. 12. ^e 1. Ioan. 3. 2. ^f Mat. 5. 8. ^g Hebr. 12. 4. ^h Mat. 18. 10.

quæ nec satient nos, nec inquietos reddant. Aliæ voluptates, vestium instar, quasi deteruntur, atque evanescent subito, cum cœlestes deliciae, instar Judæorum in deserto vestiumⁱ, ipso usu fruitioneque non pereunt: ut enim excitata magnete acus, magneti semel juncta cum nunquam nisi vi deserit, sed post multa secula ei non minus arcte adhæret quàm primo unionis momento, ita Sancti in Cœlo, sui cum Deo unionem non magis imminuta sua hauriunt gaudia, quàm si quodlibet momentum possessionis primum foret: Et si illorum beatitudo ipsa duratione non augeatur id inde oritur quòd nulla ad eam accessio fieri possit: Aut si quæ reipsâ accessio fiat, hinc fiet quòd totâ Deum æternitate celebraturi simus, & amaturi, nec ulla passuri unquam mala, nec acturi. In cœlo, ut verbo dicam, gaudia nostrâ innumera futura sunt, atque adeo immensa, ut ipsa iis gustandis æternitas necessaria sit, & par tantum.

SECTIO XXVI.

Sed, *Lindamori*; non statueram peculiarem quamdam Cœlestis *Canaan* exhibere tibi topographiam, sed tantum paucis tibi ostendere terram esse lacte & melle fluentem, & quamvis obscure admodum & poetice interdum potius quàm chorographicè, hereditarem sanctorum in lumine, ut loquitur^a Apostolus, describerem; cum tamen perquam utile sit nostrâ hic accuere desideria, ipsa enim cœlestium fructio voluptatum in cœlo tantum nos manet, cumque revelata à Deo de Paradiso obedientiam potius excitent, quam curiositati nostrâ satisfaciant; his conformiter scopis cœlestem qualemcumque proposui Topographiam, meis quidem parem viribus sed cœlo ipso longè inferiorem.

Hanc tantum hęc æternæ beatitudinis proprietatem commemorabo, quòd multitudo fruendum nihil de privati cujusque portione detrahat, nec minùs uniuscujusque hæc felicitas sit, quòd omnium, & ad omnes pertineat; cum tam immensa sit hæc felicitas ut nec à Sanctis nec ab Angelis omnibus exhaustiri possit; ut nec ejus inter illos communitas impedit quia singuli totam ut sibi propriam possideant: tam enim fieri nequit ut finita infinitum exhauriant, quàm ut maximus punctorum mathematicorum numerus corpus constituant. Vicinæ gentes luminis, solari beneficio æquè ac nos fruuntur, non minore tamen fruimur luce, quam si nullâ ipsi fruereutur: discrimen intercedere fateor, solem inter justitiæ, & solem cœli, quòd cum hic præsentia suâ cæteris astris tenebras obducatur, ille licet longè splendidior, Sanctis suis fulgore cincturus sit; juxta illud Apostoli^b: cum *Christus qui est vita nostra appa-*

ⁱ *Dem.* 19. 5. ^a *Col.* 1. 32. ^b *Col.* 3. 4.

ruerit, tunc apparebimus & nos cum eo in gloria. Quare electi, si cum sole comparatio instituat, non erunt instar stellarum, quæ solis ortu evanescent, sed politi instar argenti, aut fulgentium armorum, vel majorum Globorum ex aere deauratorum, quibus fastigia templorum interdum decorantur, qui non lucunt, nisi lux in eos prius incidat: unde suum omnem fulgorem solis radiis debent; *ego dilecto, & dilectus meus mihi*, Redemptori suo dicit ^c cum Sponsâ Canticorum quivis Sanctus. Propheta Regius dicit ^d de iis qui Deo fidunt, futurum ut *hos Deus saturaret plenitudine domus suæ, jubentque potare de fluvio voluptatum*, quasi insinuare vellet, cum multi de eodem fluvio bibunt, à nullo eum exhauriri posse: de quo proinde quis bibere poterit, quantum voluerit, perinde ac si solus de eo biberet. Quisquis igitur fruitur Deo, toto fruitur, aut si toto non fruitur id immensitate tantum objecti, non rivalium præpossessione contingit. Angeli licet diversa à nostrâ naturâ, nostrarumque infirmitatum nescii, & inexperti, quadam tamen nobiscum sympathiâ adeo coalescent ut conversione peccatoris plurimum lætentur ^e: Quamvis autem toto cælo distent incolæ triumphantis, ac militantis Ecclesiæ, magis adhuc conditione, statuque quam loco: Paulus tamen ^e unam eos tantum in Cælo & in terra conflare familiam vult. Si igitur locorum distantia, conditionumque discrepantia impedire jam nequeant, ac qui Deum diligunt, se invicem ament, deque suis mutuo rebus solliciti sint: quanto ardentior, profusiorque eorum futurus est amor, cum & perfectus is in cælo fuerit, omnesque aderunt caritatis quæ ipsum fovere possunt? Idem enim Apostolus ut doceat nos quanta sit unio Christum inter & Sanctos, Sanctosque etiam inter invicem, ait ipsum esse caput, eosque esse membra, & corpus ^f: unde infert, ut ipsius verbis *utatur, si membrum unum patitur, omnia membra compatiuntur ei, si unum membrum honoratur omnia membra lætantur.* Cum enim, *Lindamori*, in beatissimo eo statu voluntates nostræ illius omnino voluntati conformes sint, nullus Sanctorum aut Angelorum amari ab eo potest à nobis non amatus: cumque perfecta amicitia adversam, prosperamque fortunam communem faciat (ut *Barzillai* plurimum se Davidi debere censuit ob ipsius in filium suum, benevolentiam) cujuslibet in cælo beatitudo nostra quodammodo futura est. Ut Astronomi docent terram solis radiis ab astris, lunâque in illam reflexis illustrari. Et quia tot ipsi gaudiorum capaces futuri vix sumus, mirabili quadam amicitia Metamorphosi, ac Arithmeticâ multiplicamur quodammodo pro numero Angelorum & Hominum beatorum in cælo: nostra enim cum capite communio, reliquisque Sanctis unio communem omnium beatitudinem privati cujusque propriam facit: amicâ enim mutuâque sympathiâ ut omnes nostra ita nos omnium gaudia sentimus. Sed dum de Beatorum in Cælo

^a Cant. 6. 3. ^b Ps. 36. 6. ^c Luc. 15. 7. ^d Eph. 3. 15. ^e 1. Cor. 12

G

3

fœlici,

felicitate, *Lindamori*, ago, tempus illud quod negotiis ut tibi scriberem, suffuratus eram, elabitur: Quare ne tibi molestus sim & vocantibus aliò negotiis desim, huic Epistolæ finem imponam: fortè tamen aliquando de naturâ, officiisque *Seraphici* hujus *Amoris*, ad quem quibusdam te stimulis incitare conatus sum, pluribus tecum alias disseruero: quibus adde- re postremò possem nostrum in creaturas amorem esse arrham, in Deum verò esse jus quoddam: altero nos objecta evadimus, altero obje- ctum nostrum fit. Cum itaque amor noster amantem in objectum ipsum quodammodo mutet, attentius omnino considerare nos par est quid potissimum amemus; quòd amore nostro natura nostra nobilis aut ignobi- lis evadat, juxta objecti quòd diligimus dignitatem, aut vilitatem.

Superioribus ad amorem Seraphicum stimulis superaddere alios non paucos possem: sed de his in tractatu de divini amoris proprietatibus, ad quem nullis potentiùs incitari stimulis possumus, quam ipsâ objecti ipsius naturâ. Cum itaque ut superiùs indicavi verear ne tuâ abutar pa- tientia, cumque negotia mea crastino die ad Tusculanum meum occi- dentale me revocent, plura nunc scribere supersedebo. Tibi tantum ve- lim persuadeas, quòd, ut tuo respondere amori valerem, eò collimave- rim ut summum tibi bonum procurarem, dum te ad Dei amorem alli- cere conatus sum, ut purissimo Beatæ Mentis gaudio quondam perfun- daris; quòd solum non cedit voluptati: quâ sibi gratularetur, si tibi hac in re aliquatenus utilis esse posset,

Ex Læso sexto
Augusti 1648.

Tibi, dilectissime Lindamori, addictissimus
ROBERTUS BOYLE.

ADMONITIO.

VM quarta hac editio absoluta p̄ne foret, contigit, ut pius ingeniosusque Authoris Amicus inter varias ejusdem de rebus obviis meditationes, in hanc sequentem meditationem incideret. Is ubi animadvertit illius argumentum idem fere esse cum eo de quo obiter tantum in paginâ sextâ; ubi quam Divinis impares laubibus homines sint, ostendo, voluit omnino ut meditationem hanc, quæ ipsi placuerat tractatui subjungeretur: quamvis contra opponerem & eam vel ob ipsam argumenti sublimitatem necessariò, esse minùs accuratam, & quòd sibi tantum, non aliis eam author scripserit.

MEDI-

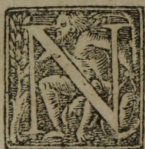
MEDITATIO

Quadam super

EPISTOLA SCRIPTA.

Mense Aprili 1662.

Complexâ eorum descriptionem qua ipso Regia Coronationis die in oppido quodam gesta sunt.

NECESSÉ non est, *Pyrocles*, posteaquam hæc jam legerimus, ut tibi hîc dicam hujuscæ Epistolæ Scriptorem omnino non humiliter sentire & de iis quæ de Rege dixit, & quæ ad solennitatem ejusdem Coronationis con. ulit. Ex ipso enim Scribendi modo liquet vel eum præmium à Rege diligentia suæ expectare, vel sperare sui in publico Mercurio faciendam esse mentionem: neque enim fortè vir hic solus ita censet: cum enim præfectus sub Domino suo sit, primarius inter paræcianos suos habetur, suiq; fortè irrisores spernit, aut irridet. Ego tamen, & tu *Lindamori*, qui Aulicos nos nō profitemur, ea detegimus in rurali ejus encomio methodoq; sat ineptâ laudandi Principis & quæ corrigi poterant, & quæ risu excipienda sunt. Quare si Rex ipse pro innatâ sibi bonitate, his arrideret, id rerum gestarum cum occasione ipsâ congruitati imputandum non foret, sed animo potius hominis, ruditerque expresso amori, fideique, quâ Rex delectaretur. Neque Critici tantum qui magnificentissimarum solennitatum, eloquentissimarumque Orationum quibus præcipuæ Regni Civitates suo hac in re officio satisfecere oculati, & auriti testes fuère, neque assidui tantum Aulici, qui quibus Magnates honorandi modis sint, meliùs norunt, neque inquam ii tantum de rurali hoc Panegyrico ceremoniisque antiquis, quæ populis centum milliaribus ab urbe Londinensi distitis adeo placuerunt, sed & hic etiam qui ruralem degit vitam, si in aulâ aliquamdiu foret, tantum interea quæ ipsemet fecit, & quæ ab homine

homine politiore fieri poterant, discrimen reperiret, ut tum puderet eorum quæ tantopere jam admiratur.

Atque fateri me hic, *Pyrocles*, oportet, non rarè me alium in Scopum animo voluisse quid sentiant Angeli de encomiis Deo ab homine tributis, de iis autem nihil dico quæ Scriptura suggerit; de encomiis inquam Deo ab homine tributis quæ homines sæpe adeo laudant, & nos ipsi miramur. Multa enim Angelos ad celebrandas Dei laudes juvant quibus nos mortales caremus: primò enim inordinatos nullos patientur affectus, quibus prohibemur ne excellentiam Divinorum Attributorum observemus, aut agnoscamus: dein cum nullis obnoxii sint peccatis, de divinâ nunquam conqueruntur justitia: Tertio, omni ingrati animi vitio prorsus carent, neque moventur unquam ad Divinam sapientiam non adorandam ne rei viderentur quòd de divina liberalitate minùs congrua sentirent: atque haud dubie vitæ immortalis beneficio, Divinæ providentiæ Mysteria longè plura, & distinctiùs intelligunt, quam nos mortales intricatos tragediarum accuratissimè scripturarum nodos intelligamus: Præterea Beatissimi illi Spiritus, de quibus Scriptura ait quòd stent ante Deum, & continuè videant faciem ejus, hujus privilegii beneficio multiplicem in Deo detegunt excellentiam, de qua nisi experientiâ edocti ne cogitare quidem poterant; atque dum sollemnes audiant laudes, dumque sollemnes aliorum Angelorum intuentur adorationes, animadvertunt Deum peculiari quopiam honorari modo, qui nostrum longe transcendat. Denique cum mecum ipse perpendo quàm minùs Deo indigna idem cogitet, virilem jam assecutus ætatem, & dum puer adhuc esset, & quàm multa in humano corpore peritus Philosophus & Anatomicus discernat, quæ Philosophiæ, Anatomiciæque necesse est distinguere nequeunt; cum hæc inquam mihi objicio, dubiamque humani intellectus lucem, clarissimo Angelorum lumini comparo, omnino mihi persuadeo cum & propiùs ad Deum accedant, propiùsque illius perfectiones contemplantur, perspicariorque præditi sint intellectu, longè eos aliter quam nos de Divinis Attributis sentire, qui obtusa adeo mentis sumus, tantoque se juncti intervallo ab eo loco, ubi divinæ perfectiones maximè resplendescunt.

Hinc itaque, *Pyrocles*, contingit ut beatissimi illi Spiritus longè sublimiora quàm nos de Deo sentire, & cogitare possint. Quamvis autem nostra Dei encomia ab Angelis contemni non putem, eodem haud dubie modo ea intuentur quo magna & matura jam ingenia suos dum adhuc juniores lapsus, gesta que respiciunt quoque nos ipsi Angelorum societati ascripti in facta hic à nobis retroaspekturi sumus. Quin etiam, *Pyrocles*, Dei laus perenne, perpetuumque debitum est, quo nunquam ex-

a Luc. 1. Matt. 13. b Col. 3. 4.

H! solvemur,

solvemur, tum quia novis quamdiu sumus Dei beneficiis cumulabimur, tum quia quamvis solvi ipsa tota summa possit, par acceptis bonis pretium rependere nullum possumus. Quidam, fateor, hoc de argumento longè plura quàm alii edisserunt, de hoc inquam argumento, de quo nemo unquam satis, quod *justorum Spiritus perfecti jam facti* ^b, perfectè tantùm celebrare queant. Fortè etiam ob laudatum Deum, ab hominibus imò ab ipsis Oratoribus & Panegyristis nos ipsimet laudamur. Quamvis autem existimem futurum nunquam, ut quis pares se Deo laudes accipere posse credat, fortasse tamen ipso conatus nostri ardore, hominumque applausu fieri poterit ut paria nos argumento scripsisse cogitemus; quasi, quòd alia hìc non pauca nimium commendemus, Deum quoque laudare nimium posse. Sed quantum, Deus immortalis, decipimur! cum quantacunque demum eloquentià nihil nisi nostras ipsorum ideas exprimamus, quæ perfectionibus infinitis impares prorsus sunt. Quidquòd, cum omnem eloquentiæ artem adhibuerimus, cum altissimam rerum ideam nobis fixerimus, cum quicquid in creaturis præstantissimum est, collegerimus, cum inaccessiblei *etiam luce* quam is quem adoramus, *inhabitat* ^c, circumfulgentes supra anni, solisque vias nosque metipfos evecti fuerimus; tum etiam inquam, ex ipsæ locutiones quæ aliter applicatæ Hyperbolæ forent, nostram tantùm exprimerent pietatem, non Divinum ipsius objectum, & declararent potiùs quantum ipsum honoremus, quàm quid verè ipse sit. Atque re ipsa, quid infinita perfectio mereatur, nemo nisi infinitè perfectus eloqui potest: & quocumque zelo, & artificio Deum laudemus injuriam ipsi facimus, si nostris ejus meritum laudibus æquare nos posse credamus.

Non tamen idcirco, *Pyrocles*, à laudando Deo abstinendum nobis est: beatissimæ enim *ille mentes quæ sequuntur agnum quocumque ierit* ^d, ipsam quâ fruuntur beatam æternitatem ei laudando impendunt, qui eos civitate hæc Cœlesti donavit, in quâ nullum nisi sanctum officium est. Hicque quamvis non æquemus, imitamur Angelos divinis excomiis: Idem ergo exercemus officium, non eodem artificio, peritiâque. Quin etiam Cœlum ipsum finitas creaturarum vires non supplet; quare cœlestium etiam Spirituum laudes, dum Deum celebrant, etiam veniã, licet nullus illic peccato locus sit, egere poterunt; quas sola suâ bonitate acceptat Deus, cum inde nascantur quòd ipsius participes gloriæ sint.

Quidquòd in Extaticâ Isaïæ Prophetæ visione ^e sibi invicem in Dei laudem acclamantes Seraphini, facies suas alis cooperiunt. At, *Pyrocles*, quod digna Deo, ut superius dicebam, eloqui nequeamus, turbare nos minimè debet, cum obsequium ei præstemus, cujus bonitas non minùs quàm reliqua ejusdem attributa omni laude superior est: qui creavit nos ipsam

^b Hebr. 10. c. 1. Tim. 6. 16. ^d Rev. 14. 4. ^e Isa. 6. 2.

creaturæ conditionem nobis non imputabit; cum enim declaraverit ore Apostoli voluntatem pro facto reputari^f; quod dignè Deum laudare nequeamus, gaudere potiùs nos par est, cum infinitum nos inter, cumque discrimen infinitas ejusdem perfectiones indicet, quem nostris etiam laudibus, tanta ipsius bonitas est, nobis conciliamus: Celsitudinem namq; patris sui ægrè nemo ferret, si certò ipsi constaret hac paternam non esse imminuendam amicitiam: optabilius enim est non posse nos dignas ei persolvere laudes, à quo beatitatem nostram expectamus, quàm sperare ab eo felicitatem nostram quo digna eloqui possimus.

Denique, *Pyrocles*, cum Deus in Scripturis dicatur ^g *gloriosus, exaltatus supra omnem laudem*, quamvis ut cum Paulo loquar^{*}, linguis hominum & Angelorum loquerer, nihil, utpote creatura, divinis par perfectionibus eloqui possem: cumque Deus dicat de nobis hominibus, ^h *qui offert laudem, glorificat me*, nostraque quantumvis emineat, acceptare dona velit, debitas, licet impares, ei persolvere laudes non desinam, cum longè minùs quàm mereatur acceptare à me non dedignetur. Sed dum eum laudo, hoc argumentum ipsis etiam eloquentiæ viribus majus longè profitebor.

f 2. Cor. 8. 12. g Nehem. 9. 5. * 1. Cor. 13. 1. h Ps. 50. 13.

FINIS.

